

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ

An Evaluation of Project on Extra Co - curriculum Activity of
Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Northern Campus.

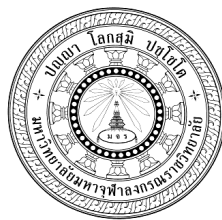
โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์
พระมหาสิมรัตน์ สิริธมโม
นางชลธิชา จิรภัคพงศ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๕๘

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Research Report

An Evaluation of Project on Extra Co - curriculum Activity of
Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Northern Campus.

by

Assistant Professor Poontrap Ketverapong
Phramaha Simrat Siritammo
Mrs. Chonticha Jirapukpong

Mahachulalongrajavidyalay University, Phrae Campus

B.E.2548

Research Project Support by Mahachulalongrajavidyalay University

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ
ผู้วิจัย:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ พระมหาสิมรัตน์ สิริธมฺโม นางชลธิชา จิรภัคพงศ์
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ:	2548
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามความคิดเห็น ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกตามวิทยาเขตภาคเหนือ และจำแนกตามคณะโดยใช้กลุ่มประชากร ได้แก่ นิสิตวิทยาเขตแพร่ จำนวน 99 รูป นิสิตวิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 128 รูป นิสิตวิทยาเขตพะเยา จำนวน 123 รูป รวม 350 รูป การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Means) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) และค่าเอฟ (F-test) ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ แล้วนำข้อมูลมาเรียงเป็นร้อยแก้ว

ผลการวิจัย พบว่า มีนิสิตตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 281 รูป คิดเป็นร้อยละ 80.29 จำแนกตามวิทยาเขต คือ วิทยาเขตแพร่ จำนวน 90 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.71 วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 83 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.71 และวิทยาเขตพะเยา 108 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.89 จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด คณะพุทธศาสตร์ จำนวน 87 คิดเป็นร้อยละ 24.86 คณะครุศาสตร์ จำนวน 35 คิดเป็นร้อยละ 10.0 คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 126 คิดเป็นร้อยละ 36.0 และคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 9.43

ความเป็นคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่

ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และ ด้านผลกระทบ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามคณะวิชา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และ ด้านผลกระทบ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Research Title: An Evaluation of the Project on Extra Co-Curriculum Activity of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Northern Campus

Researchers: Assistant Prof. Poontrap Ketverarapong
Phramaha Simrat Siritammo Mrs. Chonticha Jirapukpong

Department: Mahachulalongrajavidyalaya University, Phrae Campus

Fiscal Year: 2548 / 2005

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objective of this research was to study the evaluation of the project on extra co-curriculum activity of Mahaculalongkornrajavidya laya University, in Northern campus. Through opinions of the students were in four parts i.e. the imposts, process, outputs and impact. And to compare with the opinion of the students were in each campus. The sampling size was two hundred and eighty one. They were ninety of students from Phrae Campus, eighty three of students from Chiang Mai campus, and one hundred and eight of students from Phayao campus. Data were collected by using the questionnaire in five levels. Then it was analyzed by using percentage, arithmetic means, standard deviation and F-test. The secondary data also were used in this research.

The results of this research found that the opinion of the students were in four parts i.e. the inputs, process, outputs and impact. The comparatives study was the opinion of the students in each campus indicated that the total was 01 point. The separating in four parts was 01 point in different level. The comparative studies of the opinion of the students were in each faculty found that it was same results. But they were different from 01 points in total and by separating in four parts.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระครูปลัดสุวัฒนวิจิตรคุณ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์จากพระเมธีธรรมาลังการ ที่กรุณาเสียสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ ศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ สุริยฉัตร ที่ให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขงานวิจัยในครั้งนี้ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

คณะผู้วิจัย ขอกราบมนัสการขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์และขอขอบคุณอาจารย์สุพจน์ บุญอ่อน ที่กรุณาอนุเคราะห์ให้นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้เพื่อประกอบการทำวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ ดร.ประมุข สารพันธ์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, นายสาธกร แก่นมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล, นายเชิดพงศ์ ชัยวรรณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแม่ยายยวง, อาจารย์ณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, อาจารย์รุ่งทิพย์ กล้าหาญ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

คณะผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่สนับสนุนงบประมาณโครงการวิจัยครั้งนี้ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์

พระมหาสิมรรัตน์

สิริธมฺโม

นางชลธิชา

จิรภัคพงศ์

มิถุนายน 2549

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ระบบการบริหารและจัดการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาในทุกๆระดับ เพราะการที่จะพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของภาครัฐบาลในด้านเศรษฐกิจการเมือง ชุมชน และสังคมนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการพัฒนา “คน” และพื้นฐานของการพัฒนา “คน” คือการศึกษาและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542¹ มีจุดมุ่งหมายและหลักการไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และในมาตราที่ 4 ได้นิยามการศึกษา² หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ ที่มุ่งพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการและความคิดด้านต่าง ๆ โดยเน้นให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนของพระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, ป.ธ.9, พธ.บ., Ph.D) ที่กล่าวว่า การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อนำไปสู่สังคมเอื้ออาทรและสมานฉันท์

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมต่อมาจากการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ และความพร้อมทางด้านทักษะปฏิบัติ ในระดับอุดมศึกษามีปรัชญาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน³ ให้มีคุณลักษณะที่สำคัญ

¹ สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542, (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

³ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา : ทบวงมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพ ฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 5 – 7.

2 ประการ คือ เพื่อเป็นกำลังคน (Manpower) เป็นการผลิตบัณฑิตเพื่อสนองทางด้านมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานวิชาการและตอบสนองของความต้องการของสังคมและเพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ (Manhood) นอกจากนั้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานอกจากผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการแล้วต้องพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย คือ เสริมกิจกรรมตามหลักสูตร เสริมสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนอกหลักสูตรจะเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณสมบัติ เสริมสร้างบุคลิกภาพและสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนิสิต นักศึกษานอกเหนือไปจากกิจกรรมการศึกษาตามหลักสูตรในชั้นเรียน เพื่อที่จะทำให้การศึกษาเล่าเรียนสำเร็จเป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ มีวิจรรย์ญาณ เสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรม และสุขภาพอนามัยแข็งแรง ตลอดจนพัฒนาทางด้านทักษะให้มีความองงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บริหารงานอยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการมีการจัดการศึกษาและแบ่งงานออกเป็นส่วนงานระดับคณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และสถาบันสมทบ ประกอบด้วย¹ ส่วนงานระดับคณะมี 9 ส่วนงาน ส่วนงานระดับวิทยาเขตมี 10 วิทยาเขต ส่วนงานระดับวิทยาลัยสงฆ์ มี 4 แห่ง ห้องเรียน มี 10 แห่ง สถาบันสมทบ 3 แห่ง

ในระดับวิทยาเขตแบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ กลุ่มวิทยาเขตภาคเหนือ มี 2 กลุ่ม คือ

- ภาคเหนือตอนล่างประกอบด้วย ส่วนวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ห้องเรียนจังหวัดพิษณุโลก และห้องเรียนจังหวัดเพชรบูรณ์

- ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วยส่วนวิทยาเขต 3 แห่ง คือ วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา มีวิทยาลัยสงฆ์อีก 1 แห่ง คือ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน และยังมีห้องเรียนอีก 3 แห่ง คือ ห้องเรียนจังหวัดลำปาง ห้องเรียนจังหวัดน่าน และห้องเรียนจังหวัดเชียงราย

สำหรับสถาบันสมทบ 3 แห่งคือ วิทยาลัยพระพุทธศาสนาของกกุ ซอนบอบ สาธารณรัฐเกาหลี มหาวิทยาลัยชิงจู สาธารณรัฐไต้หวัน และมหาบัณฑิตวิทยาลัย วัดถาวรธรรม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปฏิทินประจำปีพุทธศักราช 2548, (กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548), หน้า 5 – 7.

ตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹ ในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน 4 ประการ คือ ด้านผลิตบัณฑิต วิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการ พระพุทธศาสนาแก่สังคม สำหรับแผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา ในส่วนงานจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพุทธศาสนา โดย กลยุทธ์ที่ 2 ตามมาตรการในข้อที่ 9 ปรับกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยใช้กลไกประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือ มีมาตรการในการส่งเสริมให้นิสิต ได้คิดริเริ่มกิจกรรมการพัฒนารเรียนรู้ ในมหาวิทยาลัย และสังคมภายนอกอย่างเหมาะสม ซึ่งได้กำหนดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการจัดการศึกษา และด้านการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการส่งนิสิตสอนศีลธรรมในโรงเรียน โครงการศึกษานอก สถานที โครงการอภิปรายสัมมนาบรรยาย และโครงการชมรมภาษา ฯลฯ เพื่อเป็นการพัฒนา ทักษะในด้านการเป็นผู้นำและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานในระบบการรวมกลุ่มและ ระบบองค์กระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชนต่อไป

ด้วยข้อมูลของมหาวิทยาลัยที่มีการขยายการศึกษาออกไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของ ประเทศไทย และแต่ละวิทยาเขตก็มีความแตกต่างในด้านบริบทของพื้นที่อย่างชัดเจน จึงทำให้ รูปแบบการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความหลากหลายไม่เหมือนกันในกระบวนการ ซึ่งแต่ละวิทยาเขตจะดูองค์ประกอบของบริบทในพื้นที่เป็นหลักในการจัดกิจกรรม จึงเกิดความ แตกต่างในการจัดกิจกรรมขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาถึงสภาพการดำเนินการใน การจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Output) และ ด้านผลกระทบ (Impact) โดยศึกษาถึงภาพรวมของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่ได้ศึกษาโครงการใดโครงการหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาการดำเนิน การโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และวิทยาเขต ภาคเหนือให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

¹ กองแผนงาน, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549), (กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 18 – 23.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา ใน 4 ด้าน ได้แก่
 - 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
 - 2) ด้านกระบวนการ (Process)
 - 3) ด้านผลผลิต (Output)
 - 4) ด้านผลกระทบ (Impact)
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิต เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกระหว่างวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิต เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกตามคณะ

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1. นิสิตวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา มีความเห็นต่อการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน
2. นิสิตที่สังกัดคณะต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัยและกรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบายของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการ ประเภทและลักษณะของโครงการ ระยะเวลาในการดำเนินการ งบประมาณในการดำเนินการ
- 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การประชาสัมพันธ์การประสานงานโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการบริการ

3) ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4) ด้านผลกระทบ ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มีต่อมหาวิทยาลัย คณะสงฆ์ และสังคม

2. ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา จำนวน 350 รูป

3. ขอบเขตด้านตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่

1) สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ก. วิทยาเขตแพร่

ข. วิทยาเขตเชียงใหม่

ค. วิทยาเขตพะเยา

2) คณะวิชาของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบ่งเป็น ๔ คณะคือ

ก. คณะพุทธศาสตร์

ข. คณะครุศาสตร์

ค. คณะสังคมศาสตร์

ง. คณะมนุษยศาสตร์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา ต่อการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

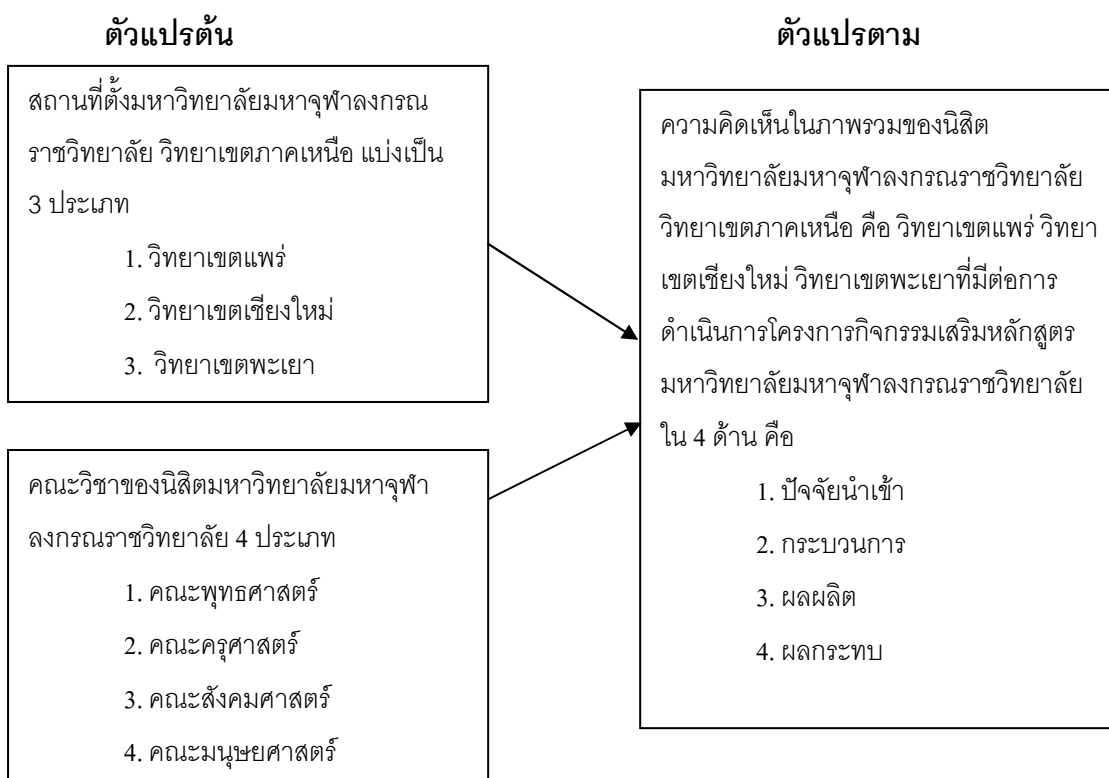
2. ด้านกระบวนการ (Process)

3. ด้านผลผลิต (Output)

4. ด้านผลกระทบ (Impact)

ทฤษฎีกรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในภาพรวมตามความคิดเห็นนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ 3 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา ตามตัวแปร ดังนี้

1.5 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเพื่อนำข้อมูลที่ได้ขึ้นมาเทียบกับเกณฑ์ แล้วตัดสินใจให้คุณค่าต่อข้อมูลหรือโครงการดังกล่าว

โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านการเรียนการสอนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แก่

- โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรการปฐมนิเทศ
- โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษานอกสถานที่
- โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรการบรรยายพิเศษ

นิสิต หมายถึง นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2548 วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา ที่เข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง นโยบายของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการ ประเภทและลักษณะของโครงการ ระยะเวลางบประมาณ

ด้านกระบวนการ หมายถึง การวางแผนการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การประสานโครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการบริการ

ด้านผลผลิต หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ด้านผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีต่อมหาวิทยาลัย คณะสงฆ์ และสังคม

วิทยาเขตภาคเหนือ หมายถึง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา

1.6 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้คณะผู้วิจัยได้ทราบถึง

1. กระบวนการในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตภาคเหนือ วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา ใน ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ

2. ทำให้ทราบความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่อไป

3. ทำให้ทราบความคิดเห็นของนิสิต เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของแต่ละคณะของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือมีความเห็นที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่

4. เพื่อนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาการจัดโครงการ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนของนิสิตโดยตรงต่อไป

5. เพื่อนำผลของการวิจัยครั้งนี้แจ้งแก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือในส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะดำเนินการต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามความคิดเห็น ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือในภาพรวมครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการประเมินจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบความคิดในการศึกษา อันนำไปสู่ความเข้าใจในกระบวนการศึกษาการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวดังต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ
- 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับการงบประมาณแบบแผนงานและโครงการ
- 2.3 แนวคิด จุดมุ่งหมาย และความสำคัญของการประเมินโครงการ
- 2.4 ประเภทของการประเมินโครงการ
- 2.5 รูปแบบของการประเมินโครงการ
- 2.6 กระบวนการประเมินโครงการ
- 2.7 การวิเคราะห์โครงการ
- 2.8 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2.9 แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)
- 2.10 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2.11 นโยบายและทิศทางการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยาปีงบประมาณ (พ.ศ. 2543 – 2549)
- 2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

โครงการ¹ หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกำหนดเวลาเริ่มและสิ้นสุด การดำเนินงานจะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณกำหนดเวลาของงานต่าง ๆ คุณภาพของงานตามกำหนด

โครงการ² หมายถึง ระบบการปฏิบัติงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมและรายละเอียดต่าง ๆ ของการดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

โครงการ³ หมายถึง กิจกรรมของหน่วยงานหนึ่งในองค์การที่มุ่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งเวลา งบประมาณ และวิธีการดำเนินงานเป็นตัวกำกับ

การประเมิน⁴ หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณภาพว่าคุ้มกับสิ่งที่ลงทุนไปหรือไม่ ในทางการศึกษา คือ การพิจารณาค่าของการลงทุนทางการศึกษานั้นเอง

การประเมิน⁵ หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อีกนัยหนึ่ง การประเมินเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการ หรือ โปรแกรม หรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้นของการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้สารสนเทศ เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ผลการประเมินแตกต่างกับผลการวิจัยที่มีความเป็นสากลสูง

การประเมินโครงการ⁶ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาংশี่ให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

¹ วิสูตร จิระดำเกิง, *การบริหารโครงการ*, (กรุงเทพฯ ฯ : วรณกวี, 2543), หน้า 1 – 2.

² ประชุม รอดประเสริฐ, *การบริหารโครงการ*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ ฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 4.

³ Paul Gaddis, (1959 : 59), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

⁴ ส้าราญ มีแจ้ง, (2544 : 1), อ้างใน, เกษม วิศวรไพศาล และคณะ, “*การประเมินผลโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนาริรัตน์จังหวัดแพร่*”, การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

⁵ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (2533 : 1), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

⁶ ประชุม รอดประเสริฐ, *การบริหารโครงการ*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ ฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 73.

การประเมินโครงการ¹ หมายถึง การประมาณค่าการดำเนินงานของกิจกรรมใด ๆ อย่างมีระบบเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานนั้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การประเมินโครงการ² หมายถึง เป็นกระบวนการในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะและคุณภาพของโครงการ

โดยสรุปการประเมินโครงการจึงเป็นการประเมินการดำเนินโครงการต่าง ๆ และกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานเมื่อดำเนินการจัดโครงการต่างๆเสร็จเรียบร้อยแล้วมีความต้องการที่จะทราบผลของการจัดกิจกรรมในโครงการเหล่านั้นว่า บรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งมีองค์ประกอบของกระบวนการจัดโครงการระบุไว้ เช่น ระยะเวลาของการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณและวิธีดำเนินงาน มีความเหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือไม่ เพื่อที่จะได้นำผลของการจัดโครงการมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่อไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับการงบประมาณแบบแผนงานและโครงการ

โครงการใช้จ่ายเงินของรัฐหรือโครงการลงทุนหนึ่ง ๆ³ ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นแผนระยะยาวตลอดทั้งโครงการใช้จ่ายนั้น ๆ จะไม่เพียงแต่เป็นการแสดงแผน ซึ่งกำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการไว้เท่านั้น แต่การทำโครงการนั้นจะยังมีประโยชน์ในทางการบริหารรัฐกิจโดยตรงและเป็นอย่างมากอีกด้วย ถ้าหากรัฐใช้วิธีการงบประมาณแบบแผนงานและโครงการให้สอดคล้องกัน เพราะจากการงบประมาณแบบนี้ รัฐจะสามารถชี้งบประมาณ เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายควบคุมไปกับการติดตาม และประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณที่จัดให้ในแต่ละโครงการ ในแต่ละขั้นตอน และระยะเวลาด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการที่รัฐจะใช้การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำเป็นโครงการ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปโดยสอดคล้องกับโครงการต่าง ๆ เหล่านี้

เพื่อให้ได้ทราบและเข้าใจถึงประเด็นความสัมพันธ์ระหว่าง โครงการกับการงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้ ในตอนนี้จะได้กล่าวถึงการงบประมาณดังกล่าวพอ

¹ Carol H, (1972 : 21), อ้างใน, ประชุม รอดประเสริฐ, การบริหารโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพ ฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 43.

² F.M.Katz, (1978 : 5), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 43.

³ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, รวมบทความทางการประเมินโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 4-7.

สังเขป การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการโดยหลักการแล้วจะมีคุณลักษณะสำคัญ ๆ อยู่ 6 ประการ กล่าวคือ

1. จะมีการระบุกำหนดเป้าหมายหลักที่สำคัญ ๆ ของแต่ละงาน
2. จากเป้าหมายหลักที่สำคัญ ๆ นั้น จะระบุแยกย่อยลงเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการ
3. จากวัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการจะกำหนดย่อยลงเป็นองค์ประกอบ (elements) ของโครงการ
4. จะมีการระบุถึงส่วนต่าง ๆ ที่สนับสนุนโครงการ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้โครงการนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ด้วยดี
5. จะมีการวางแผนเตรียมการระยะยาวล่วงหน้าไปในอนาคตอย่างเหมาะสม เช่น ในแง่ของงบประมาณก็วางแผนไว้ทุก ๆ 3 เดือนตามงวด แต่จะมีการเตรียมไว้หลาย ๆ งวดสำหรับอนาคตจนตลอดโครงการในขณะเดียวกัน
6. จะมีการพิจารณาถึงทางเลือกในการดำเนินการด้วยวิธีอื่น ๆ และทางเลือกในการทำโครงการอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันนั้นควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการตัดสินใจสนับสนุน และให้แน่ใจว่าโครงการนั้น ๆ จะเป็นโครงการที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์อย่างมีระบบประกอบด้วย

โดยสรุปแล้วการงบประมาณแบบแผนงานและโครงการ จะเป็นวิธีการงบประมาณที่เริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของระบบ การพิจารณาจัดวางแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การพิจารณาและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับการดำเนินงานนั้น ๆ และการพิจารณาถึงทางเลือกและวิธีการอื่น ๆ ซึ่งอาจทำได้ และอาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วย เพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่สุดจากประเด็นนี้เอง จึงพอจะสรุปได้ว่า การงบประมาณแบบแผนงาน และโครงการนั้นอาจมองได้เป็นทั้ง 2 แง่ คือ ทั้งในแง่ที่เป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก และในแง่ที่เป็นตัวกำหนดระบบวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายนั้น ๆ ด้วย

โดยหลักการแล้ว การทำงานงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนั้นจะมีวัตถุประสงค์หลัก ๆ อยู่ 5 ประการ กล่าวคือ

1. การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้เพื่อให้มีการพิจารณาและกำหนดให้รอบคอบถ่วงแท้ถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ของสาขารัฐบาลที่จะดำเนินการต่อไป

2. การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้เพื่อวิเคราะห์ผลผลิตหรือผลงานที่ได้จากแผนงานและโครงการแต่ละชั้น จากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงานและโครงการนั้น ๆ เช่น งานฝึกอบรมบุคลากร จะให้ผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพเพียงใดก็อาจพิจารณาได้จากวัตถุประสงค์ของงานฝึกอบรมนั้น

3. การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้ เพื่อทราบสถานภาพและวงเงินค่าใช้จ่ายของแผนงาน ทั้งแผนงานและโครงการทั้งโครงการ ไม่เฉพาะแต่เพียงปีเดียวแต่เป็นรายปีจนตลอดแผนงานหรือโครงการนั้น ๆ

4. การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้เพื่อวิเคราะห์ทางเลือก (alternative) ในการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการที่มีประสิทธิผลสูงสุด และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

5. ประเด็นสำคัญที่สุด การงบประมาณแบบแผนงานและโครงการนี้เพื่อสร้างกระบวนการวิเคราะห์อย่างมีระบบแบบแผน ขึ้นในกระบวนการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของชาติ ซึ่งก็คือ การวางนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์โดยผนวก ให้เกิดการตัดสินใจเชิงนโยบายให้ออกมาในรูปของงบประมาณ ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อให้มีการจัดสรรและกระจายทรัพยากรและงบประมาณของชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเป็นไปอย่างเหมาะสมที่สุด ในระหว่างกิจกรรมของรัฐจำนวนมากต้องทำนั้น โดยที่การจัดสรรนั้นจะมีประสิทธิภาพได้ ถ้าหากข้อมูลทุกด้านพร้อมและถูกต้องและการวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการ ประสิทธิภาพ ตลอดจนค่าใช้จ่ายของงานนั้น ๆ เป็นไปอย่างดี และประการที่สอง เพื่อให้กระบวนการวิเคราะห์แผนงานและโครงการเช่นนี้ ได้เข้าสู่ระบบการพิจารณาตัดสินใจทุกระดับทุกชั้นตอนของราชการ

2.3 แนวคิด จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ

การพัฒนาของโลกทางด้านวัตถุได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ด้วยกิจกรรมอันสลับซับซ้อนมากมายและผลของการพัฒนาทางด้านวัตถุนี้เอง ก่อให้เกิดผลสะท้อนหรือผลกระทบอย่างมากต่อจิตใจของพลโลก จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาจิตใจของมนุษย์โลกควบคู่กันด้วย ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้มนุษย์โลกได้ใช้ความเจริญทั้งทางด้านวัตถุและการพัฒนาการทางด้านจิตใจให้สอดคล้องกันไป และมนุษย์โลกเหล่านั้นอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขแบ่งปันและใช้ประโยชน์ของความเจริญร่วมกัน และมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

โครงการอันมากมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การเกษตร การสาธารณสุข ความมั่นคงปลอดภัย และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความเจริญดังกล่าวแล้วต้องใช้จ่ายทรัพยากรเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์และกำลังคน โครงการบางโครงการมีประโยชน์มากและเห็นคุณค่าอย่างชัดเจน โครงการบางชนิดเมื่อกระทำไปแล้วไม่เกิดประโยชน์และคุณค่าแต่ประการใด การที่จะตัดสินใจจะลงไปว่าโครงการใดมีประโยชน์มีคุณค่าหรือมีประโยชน์น้อยเพียงใดย่อมจะต้องมีการพิสูจน์วิเคราะห์ โดยเครื่องมือที่ใช้ก็คือศาสตร์ที่ว่าด้วยการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการอย่างมีระบบ ย่อมจะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงคุณภาพของโครงการที่กำหนดขึ้นไว้ว่าจะสามารถสนองตอบความต้องการของสังคม หรือสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการดำเนินการ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสม และส่งผลให้โครงการนั้นดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายและมีความสำคัญตามความคิดเห็นของนักวิชาการในหลายแง่หลายมุมดังต่อไปนี้

มิตเชล¹ กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ

1. เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการ
2. เพื่อช่วยให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้องขึ้น
3. เพื่อการบริการข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

นอกนี้² กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายเฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของโครงการ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจ ว่าลักษณะใดของโครงการมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อหาประสิทธิผล และข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์

2. เพื่อรวบรวมหลักฐานความเป็นจริงและข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของโครงการ

3. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของโครงการ

4. เพื่อการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำไปใช้ได้

¹ Harold E.Mitzel (ed) cit, (594-596), อ้างใน, ประชุม รอดประเสริฐ, การบริหารโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 74.

² Alan B.Knox, (1972 : 199), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

5. เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงโครงการ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มอร์ซันด์¹ กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. เพื่อที่จะทราบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2. เพื่อที่จะทราบว่า เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และเป็นเป้าหมายที่มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

รอสซี และฟรีแมน² กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายตามเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าและการคาดคะเนคุณประโยชน์ของโครงการ

2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการ

3. เพื่อเป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ

4. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียหรือข้อจำกัดของโครงการ เพื่อการตัดสินใจในการสนับสนุนโครงการ

5. เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุถึงเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

อนึ่ง พิงระลึกเสมอว่าการประเมินโครงการมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิสูจน์ หรือตรวจสอบโครงการ แต่เป็นการกระทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนบกพร่องของโครงการเป็นสำคัญดังข้อเขียนของ สตีฟเฟิลบีม ที่ว่า³

“ความมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินโครงการมิใช่เพื่อการพิสูจน์ แต่เพื่อการปรับปรุง”

จากความมุ่งหมายของการประเมินโครงการดังที่ได้กล่าวแล้ว จะสามารถกล่าวเป็นข้อสรุปที่แสดงถึงความสำคัญหรือคุณประโยชน์ของการประเมินโครงการดังนี้⁴

1. การประเมินจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้นกล่าวคือก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำไปใช้ย่อมจะได้รับการ

¹ Jonet P.Moursund, (1973 : 9) อ้างใน, ประชุม รอดประเสริฐ, การบริหารโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 74.

² Peter H.Rossi and Howard E. Freeman, (1982 : 15), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

³ Daniel L.Stufflebeam cit, : 117), อ้างใน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 75.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75.

ตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมิน ส่วนใดที่ไม่ชัดเจนเช่นวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานหากขาดความแน่นอนแจ่มชัดจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนช่วยทำให้โครงการมีความชัดเจนและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผล มากกว่าโครงการที่ไม่ได้รับการประเมิน

2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน หรือใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นหรือมีมากเกินไปจะได้รับการตัดทอน และทรัพยากรใดที่ขาดก็จะได้มีการจัดหาเพิ่มเติม ฉะนั้นการประเมินโครงการจึงมีส่วนที่ทำให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผน ดังนั้นเมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินไปด้วยดีและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หากโครงการใดโครงการหนึ่งมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงานทั้งหมด โดยส่วนรวม ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้เช่นเดียวกันว่าหากการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมหมายถึงการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้แผนงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดีเช่นเดียวกัน

4. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่ทำให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง ดังตัวอย่างโครงการเขื่อนน้ำใจซึ่งในการสร้างถนนเพื่อไปสู่สถานที่สร้างเขื่อนนั้นต้องผ่านป่าไม้ธรรมชาติ ทำให้เกิดการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและสัตว์ป่าหลายชนิดอาจต้องสูญพันธุ์ การประเมินโครงการจะช่วยให้เกิดโครงการป้องกันรักษาป่า และโครงการอนุรักษ์และอพยพสัตว์ป่าขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาเป็นต้น ด้วยตัวอย่างและเหตุผลดังกล่าวจึงถือได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนในการช่วยแก้ปัญหาได้

5. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานอย่างมีระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมาก ทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงานจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียดกล่าวคือทั้งข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Outputs) จะได้รับการตรวจสอบประเมินผลทุกขั้นตอนส่วนใดที่เป็น

ปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่ จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการประเมินผลเป็นการควบคุมคุณภาพของโครงการ

6. การประเมินโครงการ มีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการ อันย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทั้งปวง โดยลักษณะเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจและมีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างขวัญ กำลังใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการกล่าวคือ การประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการโครงการ โดยข้อมูลดังกล่าวและจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไป หรือจะยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารฝ่ายการเมือง

โดยความหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการดังกล่าวแล้ว อาจวิเคราะห์ได้ว่าการประเมินโครงการเป็นงานที่มีความละเอียดละอมากกว่าการวางแผน กล่าวคือในขณะที่การวางแผนเป็นการคาดคะเนอนาคตและค้นหาวิธีการในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายหรือความต้องการที่ได้คาดคะเนไว้ แต่การประเมินโครงการเป็นการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานนั้น การเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงจะต้องแสวงหาทั้งสิ่งที่มองเห็นจับต้องได้ และสิ่งที่มองไม่เห็นและจับต้องไม่ได้ ฉะนั้นการประเมินผลโครงการจึงมีความยากลำบากอยู่ในตัว ที่ผู้ประเมินจะต้องพยายามเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงเหล่านั้นให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปใช้ตัดสินใจบริหารโครงการให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การประเมินโครงการจะต้องกระทำอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จึงจะทำให้แผนงานที่กำหนดไว้บรรลุถึงเป้าหมาย และการตัดสินใจดำเนินงานมีความถูกต้องสมดังคำกล่าวของไวส์ ที่ว่า¹

¹ Carol H. Weiss, (1982 : 15), อ้างใน,ประชุม รอดประเสริฐ, การบริหารโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542), หน้า 76.

“การประเมินโครงการเป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างมีระบบ ที่ไม่เพียงแต่นำ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วนั้นไปใช้ตัดสินใจหลังจากโครงการนั้นได้สิ้นสุดลง แต่ยังสามารถนำไปใช้ ตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการตลอดไปได้ด้วย”

นอกจากนี้ความสำคัญของการประเมินโครงการ ซึ่ง วีระพล สุวรรณนันท์ กล่าวโดย สรุปรว่า¹

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่า โครงการนั้นจำเป็นหรือไม่ มีความเป็นไปได้เพียงไร เพื่อนำไปใช้ในการ ตัดสินใจว่าควรอนุมัติให้ทำโครงการนั้นหรือไม่
2. ช่วยให้ทราบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ มีความพร้อมและ เหมาะสมเพียงไร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงสิ่งที่ยังบกพร่องก่อนที่จะเริ่มโครงการ
3. ทำให้ทราบข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ช่วยในการตัดสินใจรับ ประจุและเปลี่ยนแปลง ส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ในช่วงที่โครงการนั้นกำลังดำเนินการ
4. ทำให้ทราบว่า โครงการนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าจะเลิกโครงการหรือดำเนินโครงการนั้นอีกต่อไป
5. ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัดปรับปรุงวิธีดำเนินงาน
6. ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพเป็นการลดความสูญ เปล่าในการใช้ทรัพยากร
7. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีดำเนินงานในครั้งต่อไป

2.4 ประเภทของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการอาจแบ่งได้หลายประเภทแต่ที่นิยมกันแบ่งได้ 2 ประเภท²

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน หรือยึดความต้องการในการประเมินเป็น หลักมี 2 ประเภท คือ

¹ วีระพล สุวรรณนันท์, (2531 : 23), อ้างใน, จีราวัฒน์ จันทสิทธิ์ และคณะ, “การประเมิน โครงการพัฒนาครูต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่”, การค้นคว้าแบบอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

² ไพศาล หวังพานิช, (2533 : 73-74), อ้างใน, พวงเพชร สุทธิพงษ์, การติดตามประเมินผล โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และขั้นสูงของบุคลากรทางการพยาบาล กลุ่มงานการพยาบาล, (น่าน : โรงพยาบาลน่าน, 2543), หน้า 10.

1.1 การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation) หรือการประเมินระหว่างดำเนินงานตามโครงการ การประเมินประเภทนี้มุ่งตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินการ ตลอดจนถึงความก้าวหน้า ปัญหา ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของโครงการ เพื่อประโยชน์ของการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

1.2 การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) หรือการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ การประเมินประเภทนี้เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลที่ได้รับที่เกิดขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

2. แบ่งตามลำดับการบริหารโครงการมี 3 ประเภท คือ

2.1 การประเมินก่อนเริ่มโครงการ (Pre - Evaluation) เป็นการประเมินสภาพความพร้อม ความเหมาะสม ความจำเป็น ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรวมถึงการประเมินตัวโครงการที่กำหนดขึ้นด้วย

2.2 การประเมินขณะดำเนินการ (Midterm Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน ตลอดจนความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ หรือกล่าวได้ว่า เป็นการประเมินความก้าวหน้าของโครงการนั่นเอง

2.3 การประเมินหลังการดำเนินการ (Final Evaluation) จัดเป็นการประเมินผลสรุปซึ่งกระทำในระยะสิ้นสุดโครงการ โดยมักให้ความสนใจผลผลิต (Output) ผลที่ได้รับ (Effect) และผลกระทบ (Impact) ของโครงการ

นอกจากนี้วิธีการประเมินซึ่งโกวิท ประวาลพุกษ์ ได้เสนอวิธีการประเมินไว้ 4 ตอน คือ¹

1. ประเมินตัวโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสม ความสมเหตุผล ของโครงการเพื่อตรวจสอบดูว่า โครงการนั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด การประเมินจึงตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาถึงความจำเป็นของปัญหา ทรัพยากรที่เป็นความต้องการของโครงการ วิธีการดำเนินการ เทคนิควิธีการต่าง ๆ มีจุดอ่อนอย่างไรบ้าง ตลอดจนความชัดเจนของเป้าหมาย และจุดประสงค์ของโครงการ การประเมิน

¹ โกวิท ประวาลพุกษ์, (2537: 7-12), อ่างใน, พวงเพชร สุทธิพงศ์, การติดตามประเมินผลโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และขั้นสูงของบุคลากรทางการพยาบาล กลุ่มงานการพยาบาล, (น่าน : โรงพยาบาลน่าน, 2543), หน้า 11.

โครงการนี้ จัดกระทำก่อนที่ลงมือปฏิบัติจริง เทคนิควิธีการวิเคราะห์โครงการที่ใช้ในการประเมินตัวโครงการ นอกจากจะจัดทำตามรายการดังกล่าว ยังนิยมใช้วิธีการวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลของโครงการ จัดทำเป็นตารางวิเคราะห์โครงการ

2. ประเมินสภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการ การประเมินจัดทำเมื่อจะเริ่มต้นหรือขณะที่เริ่มดำเนินการตามโครงการ มุ่งที่จะตรวจสอบ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การตรวจสอบความพร้อมสำหรับเริ่มโครงการ ประเมินดูว่าทรัพยากรมีพร้อมหรือไม่ บุคลากรที่จำเป็นได้มาหรือไม่ เป็นต้นอีกลักษณะหนึ่งคือการตรวจสอบสภาพแวดล้อมของโครงการ เช่น สภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น จัดทำเป็นตารางวิเคราะห์โครงการ

3. ประเมินการดำเนินโครงการ เป็นการตรวจสอบวิธีปฏิบัติงานของบุคคลและองค์การที่มีส่วนในการลงมือปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่ความเข้าใจ ทศนคติของผู้บริหาร และผู้ร่วมโครงการที่มีต่อโครงการนั้น ไปจนกระทั่งผลอันเกิดจากการปฏิบัติงานทางเทคนิควิธีการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการสังเกตในการปฏิบัติงานจริง

4. ประเมินสภาพเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินนี้จัดทำเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้ว เป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวบยอด โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการประเมินสภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการ เพียงแต่ในส่วนความพร้อมก็เปลี่ยนเป็นผลผลิตของโครงการ ซึ่งได้แก่ ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการ และผลผลิตอันเป็นผลพลอยได้จากโครงการ

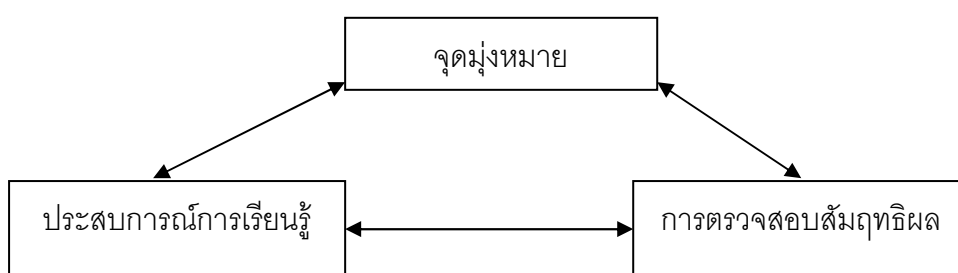
2.5 รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการนี้ นักประเมินผลโครงการได้นำเสนอไว้อย่างหลากหลายรูปแบบ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงบางรูปแบบเท่านั้น คือ

- 2.5.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์
- 2.5.2 รูปแบบการประเมินของครอนบาค
- 2.5.3 รูปแบบการประเมินของสเติก
- 2.5.4 รูปแบบการประเมินโพรวัส
- 2.5.5 รูปแบบการประเมินชิปปี้
- 2.5.6 รูปแบบการประเมินของมาร์วิน ซี อัลคิน
- 2.5.7 รูปแบบการประเมินของไมเคิล สคริฟเว่น
- 2.5.8 นูรณาการรูปแบบการประเมินผลโครงการ

2.5.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์¹

ไทเลอร์เป็นผู้ที่วางรากฐานการประเมินหลักสูตรนับตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1930 โดยไทเลอร์ได้เป็นผู้ริเริ่มให้คำนิยามการศึกษาว่า “การศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม” ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นการเปรียบเทียบว่า พฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

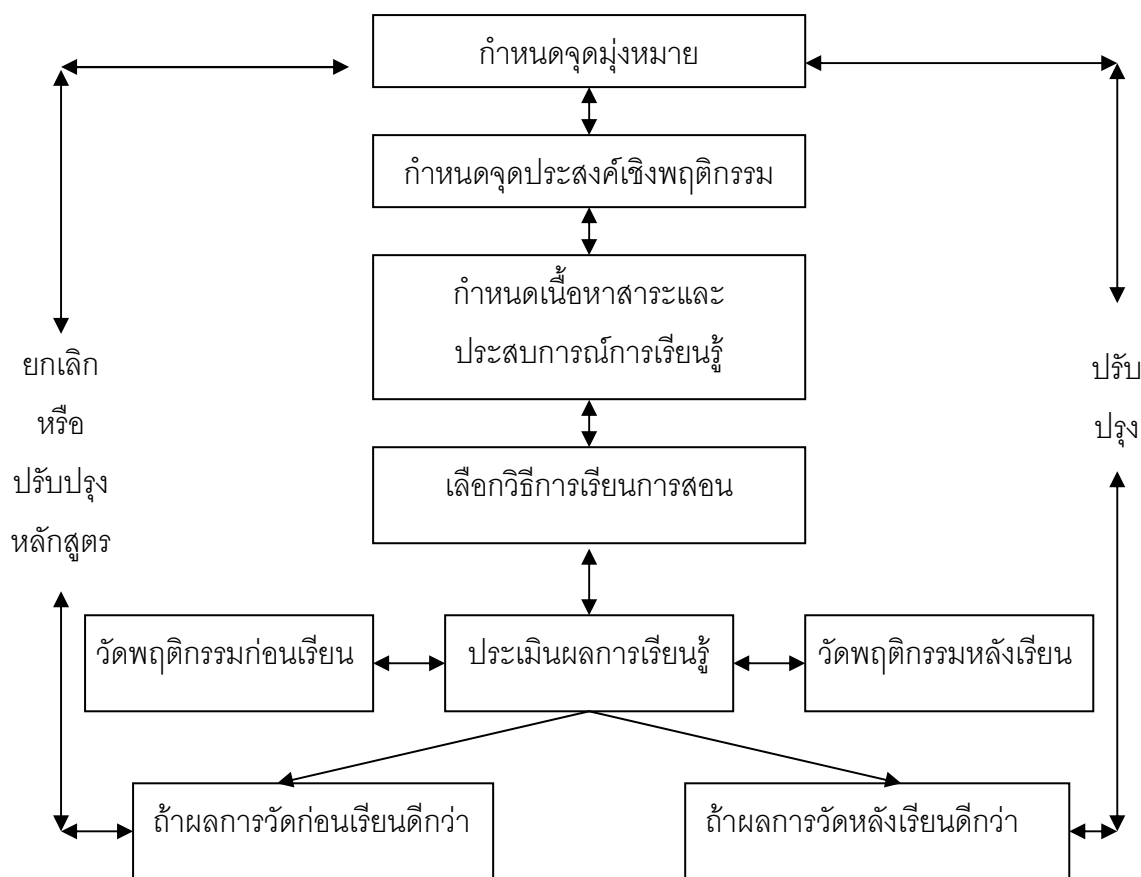
แผนภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์

ไทเลอร์มีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุม และจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินผลในภายหลัง ตามแนวคิดของไทเลอร์นั้น พื้นฐานของการจัดหลักสูตรคือ ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไร และพยายามจัดประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ แนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจึงยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model)

ด้วยเหตุนี้ การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและของการประเมินคุณค่าของหลักสูตรด้วย ไทเลอร์ ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

¹ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2539), หน้า 222 - 226.

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goal Sources) คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย (Goal Screens) คือ จิตวิทยาการเรียนรู้ และปรัชญาการศึกษา
2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดภายหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม ที่จะทำให้นเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ
5. ประเมินผลโดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบสัมฤทธิ์ผลในการเรียน
6. ถ้าไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ก็อาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร

แผนภาพที่ 2 แสดง ขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

ในการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ จะเห็นว่าเป็นการยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน โดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Measurement) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จจะวัดถึงระดับจึงถือว่าประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การประเมินผลในลักษณะนี้จึงเป็นแบบการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

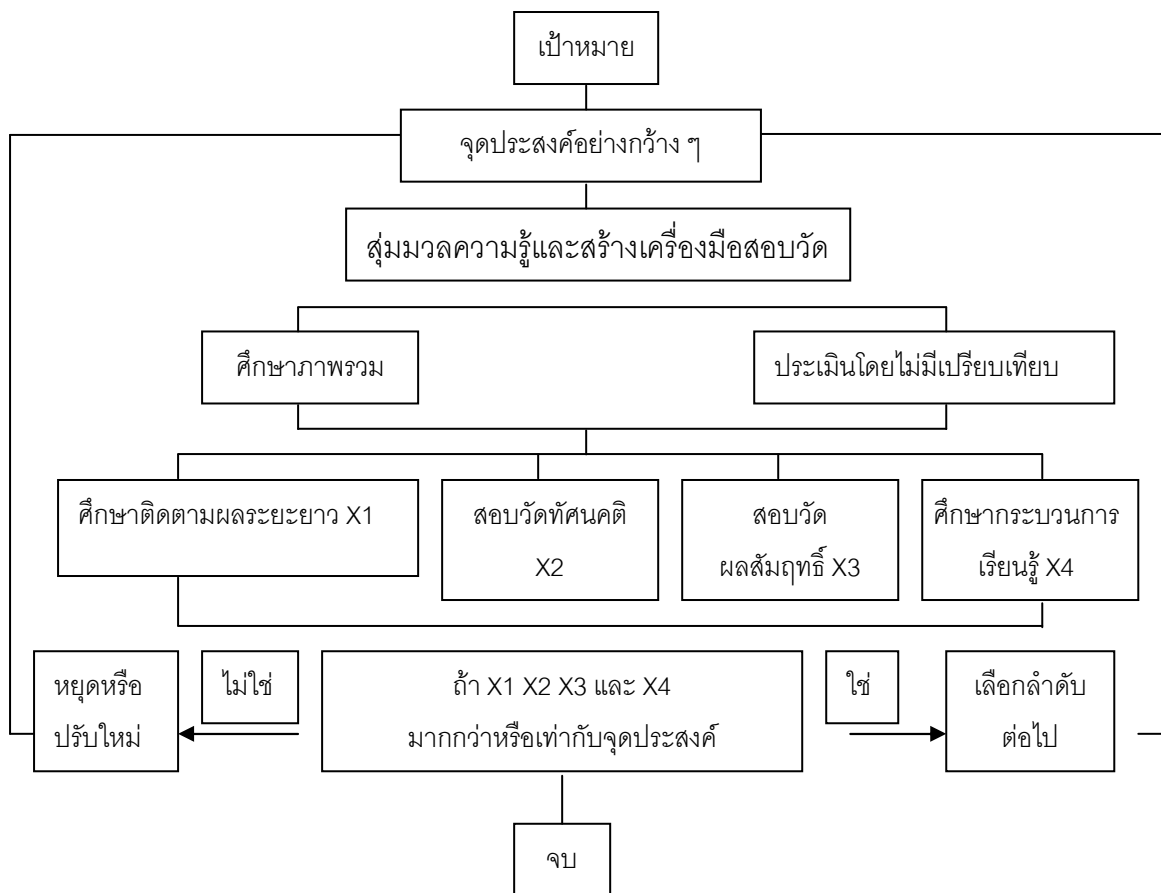
2.5.2 รูปแบบการประเมินของครอนบาค¹

ครอนบาค (L.Cronbach) ได้เสนอแนวคิดและให้ความหมายเกี่ยวกับการประเมินผล หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา

¹ แสงวาท วงศ์ใหญ่และคณะ, "การศึกษาการจัดการและดำเนินงานพัฒนามหาวิทยาลัย มหาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา", รายงานการวิจัย,(มหาวิทยาลัยมหาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา), 2543, หน้า16 – 18.

นอกจากนั้นในความคิดของครอนบาค สิ่ง que เรียกว่า “โครงการ” ก็อาจเป็นได้ทั้งกิจกรรมใด ๆ ก็ได้ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางหรือข้อเสนอแนะให้คนส่วนใหญ่ปฏิบัติตลอดจนการทดลองทางการศึกษาอื่น ๆ

ครอนบาค มีความเห็นแตกต่างจาก ไทเลอร์ ในเรื่องของการประเมินผลการเรียนการสอน ที่เขาไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์อย่างเฉพาะเจาะจง จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสนใจกับพฤติกรรมกรรมการเรียนการรู้ ตามที่กำหนดไว้เท่านั้นและจะละเลยไม่ให้ความสนใจในการเรียนรู้หรือทำการสอนในเรื่องอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

แผนภาพที่ 3 แสดง รูปแบบการประเมินของครอนบาค

นอกจากนั้นเกี่ยวกับรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน เพื่อนำมาประกอบในการประเมินครอนบาค ก็เสนอแนะให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านมากกว่าการที่จะเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ข้อมูลทางด้านความรู้ ทัศนคติ กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น และในท้ายสุดในการเปรียบเทียบหรือการยึดเกณฑ์ เพื่อการประเมินผู้เรียน ครอนบาค ก็สนับสนุนให้ใช้วิธีการศึกษา ภาพรวมเฉพาะตัวผู้เรียน และไม่ใช้วิธีการเปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน

จากภาพประกอบจะเห็นว่า เมื่อเราวิเคราะห์เป้าหมายของการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะทำการเขียนจุดประสงค์อย่างกว้าง ๆ โดยพยายามให้มีความครอบคลุมเป้าหมายที่กำหนดไว้ และไม่เขียนจุดประสงค์ให้เฉพาะเจาะจงไปหลังจากนั้น จึงกำหนดส้อมเนื้อหาสาระมวลความรู้ที่จะสอน (โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่บรรยายไว้) โดยพยายามให้เป็นตัวแทนมวลความรู้และทำการสร้างเครื่องมือ กำหนดวิธีการสำหรับสอบวัดสารมวลความรู้ดังกล่าวด้วยวิธีการศึกษาภาพรวมทั้งหมดของผู้เรียนและดำเนินการประเมินผู้เรียน โดยเฉพาะการสอบวัดทัศนคติการสอบวัดประสิทธิผลการเรียนรู้ (การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ) และการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบกัน หากผลการศึกษาสอบวัดในด้านต่าง ๆ นี้ได้ผลมากกว่าหรือเท่ากับจุดประสงค์ที่เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ แล้วก็ดำเนินการกำหนดเลือกหรือเขียนจุดประสงค์อื่นในลำดับต่อไป แต่หากผลการศึกษาสอบวัดน้อยกว่าจุดประสงค์ที่เขียนไว้ก็ควรจะได้มีการหยุด หรือปรับเปลี่ยนจุดประสงค์นั้นเสียใหม่

รูปแบบการประเมินของ ครอนบาค มีความคล้ายกันกับรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ตรงที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน หากแต่เพิ่มพิจารณาสาระประเด็นต่าง ๆ ที่ จะทำการสอบวัดเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการประเมินอย่างกว้างขวางขึ้น

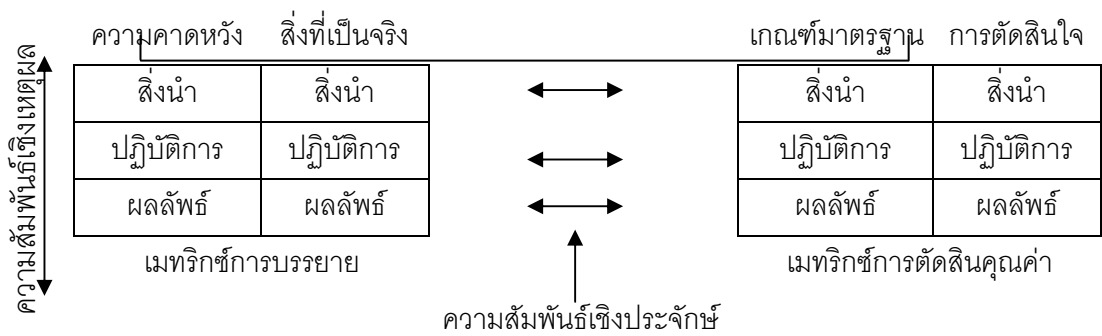
2.5.3 รูปแบบการประเมินของสเต็ก¹

สเต็ก (Stake, R.E.) ให้ความสำคัญของการประเมินว่า หมายถึง “การบรรยายและตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษา” และได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินไว้ว่าผู้ประเมินจะต้องทำการบรรยายให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของโครงการ ทั้งที่เป็นภาพที่คาดหวังของโครงการ และภาพที่เป็นจริงของโครงการ ซึ่งภาพรวมในส่วนนี้ สเต็ก เรียกว่า ส่วนการบรรยายหรือเมทริกซ์การบรรยายของโครงการ หลังจากนั้นจึงทำการตัดสินให้คุณค่าของโครงการ โดยนำเสนอทั้งที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือเมทริกซ์การตัดสินคุณค่าของโครงการ

ทั้งเมทริกซ์การบรรยาย และเมทริกซ์การตัดสินคุณค่าของโครงการจะประกอบด้วย ส่วนย่อย 3 ส่วนด้วยกัน คือ สิ่งนำ (Antecedence) ปฏิบัติการ (Transactions) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการ

¹ Stake, R.E. อังใน, รัตนะ บัวสนธ์, การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน, (กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540), หน้า 103-105.

ในการประเมินผลโครงการนั้นจะพิจารณาทั้งความสอดคล้องสัมพันธ์กันของส่วนต่าง ๆ ทั้งสามส่วนในด้านแนวตั้งของเมทริกซ์ทั้ง 2 ซึ่งเป็นการประเมินที่เรียกว่า “ประเมินความสอดคล้องสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Logical Relations Evaluation)” และการประเมินตามแนวนอนของเมทริกซ์ทั้งสอง ซึ่งเป็นการประเมินที่เรียกว่า ประเมินความสอดคล้องสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Relations Evaluation)”รูปแบบการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเติก แสดงได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 4 แสดงรูปแบบการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเติก

จากภาพ รูปแบบการประเมินโครงการของสเติก มีสิ่งที่จะต้องอธิบายดังนี้

ในด้านซ้ายมือ ส่วนที่เป็นเมทริกซ์การบรรยายจะเป็นส่วนของการเขียนบรรยายภาพรวมทั้งหมดของโครงการ ซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังและสิ่งที่ป็นจริงของโครงการ

คำว่า “ความคาดหวังของโครงการ (Program Intentions)” ก็คือ สิ่งที่จะต้องมีหรือควรจะเป็นเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ในขณะที่ “สิ่งที่ป็นของโครงการ (Program Actual)” ก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่สังเกตตรวจสอบได้ของส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ในด้านขวามือ ส่วนที่เป็นเมทริกซ์การตัดสินใจคุณค่าจะเป็นส่วนที่บอกถึงการตัดสินใจหรือการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ (หรือผลการตัดสินใจ)

เกณฑ์มาตรฐาน (Standard Criterion) ก็คือสิ่งที่ใช้สำหรับกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ในที่นี้คือสิ่งที่ใช้กำหนดคุณค่าของโครงการ) ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard Criterion) และเกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard Criterion)

การตัดสินใจ (Judgement) ก็คือการให้คุณค่า (Value) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

ทั้งเมทริกซ์การบรรยายและเมทริกซ์การตัดสินใจคุณค่าของโครงการ จะประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ได้แก่

สิ่งนำ (Antecedence) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีมาก่อนของโครงการนั้น ๆ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการและผลที่จะพึงได้รับการดำเนินการ

ปฏิบัติการ (Transactions) หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ของโครงการ

ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม หรือการดำเนินงานโครงการ

การประเมินผลโครงการตามรูปแบบของสเตกนี เราจะทำการประเมินทั้งในแนวตั้งและแนวนอนทั้งสองของเมทริกซ์ กล่าวคือ ถ้าเราทำการประเมินในแนวตั้งของทั้งสองเมทริกซ์ก็เป็นการพิจารณาความสอดคล้องกันหรือความสมเหตุสมผล (Reasonable) ของส่วนประกอบย่อย ๆ ตามส่วนของเมทริกซ์นั่นเองว่าเขียนขึ้นสอดคล้องกันหรือไม่ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นสัมพันธ์ต่อเนื้องกันเพียงไรทำนองนี้เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันหากเราทำการประเมินในแนวนอนของทั้ง 2 เมทริกซ์ ก็เป็นการพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนของเมทริกซ์ทั้ง 2 ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร

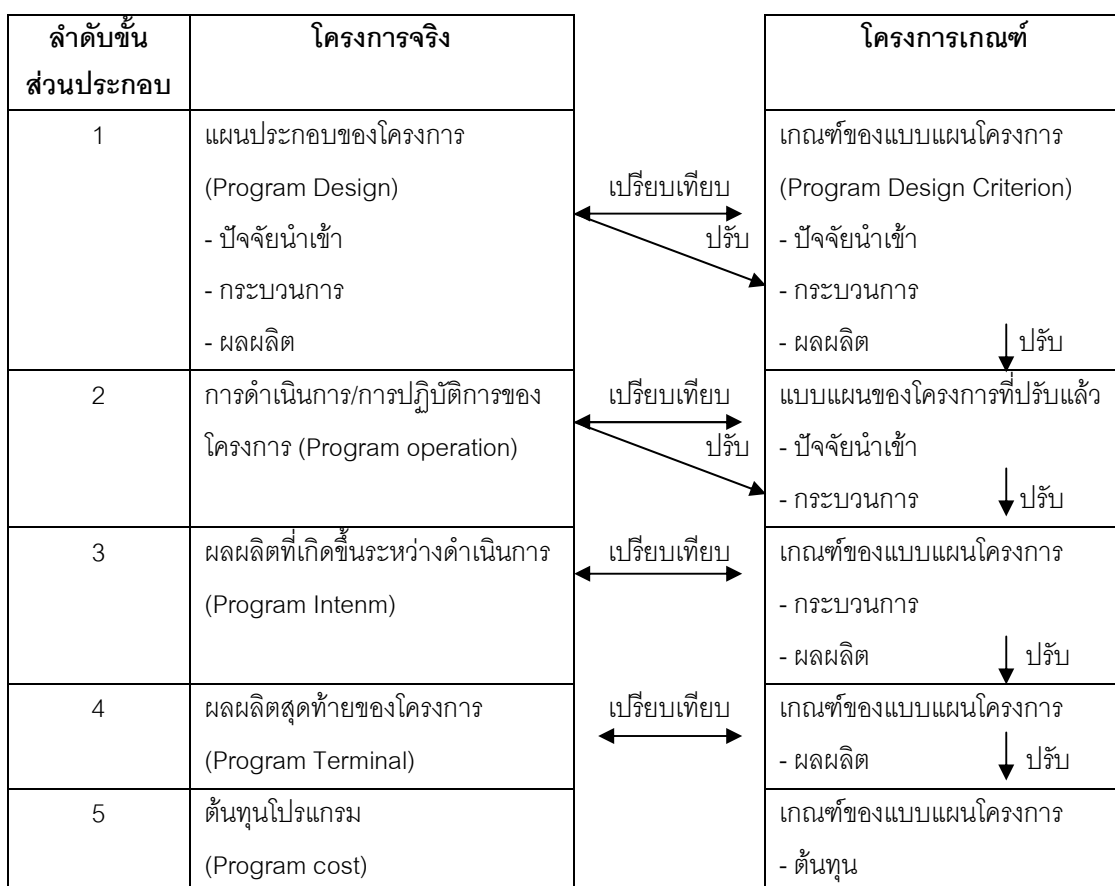
2.5.4 รูปแบบการประเมินโพรวัส¹

โพรวัส (M.Provus) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการว่า หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างส่วนประกอบแต่ละส่วนของโครงการที่เป็นจริง (Actual program) และโครงการเกณฑ์มาตรฐาน (Standard program) ทั้งนี้โพรวัส เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้อง (The Discrepancy Evaluation Model)

โดยสาระแล้วรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องกันของโครงการจะประกอบด้วยโครงการ 2 โครงการ 2 คือ โครงการที่เป็นจริงและโครงการเกณฑ์มาตรฐานซึ่งทั้ง 2 โครงการก็จะ

¹ M.Provus, อ่างโน, แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ, การศึกษาการจัดการและดำเนินงานพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, 2543, หน้า 21-25.

ประกอบด้วยส่วนประกอบย่อย ๆ ตามลำดับ ในการประเมินผลโครงการนั้นเราจะนำส่วนประกอบย่อยแต่ละโครงการจริง ไปเปรียบเทียบกับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน หากส่วนประกอบย่อยเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับโครงการเกณฑ์มาตรฐาน เราก็จะทำการปรับปรุงโครงการ โดยอาจปรับส่วนประกอบของโครงการเกณฑ์มาตรฐานแต่ละส่วน หรือปรับในแต่ละส่วนของโครงการโดยอาจปรับส่วนประกอบของโครงการจริงก็ได้ นั่นหมายความว่า การที่เราปรับปรุงโครงการเกณฑ์มาตรฐาน อาจเป็นเพราะเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละส่วนของโครงการสูงเกินไปหรือเป็นอุดมคติ (Ideal) จนยากที่โครงการจริงจะไปถึงได้ (การได้เกณฑ์ในแต่ละส่วนประกอบของโครงการเกณฑ์มาตรฐาน เป็นไปได้ทั้งเกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ และเกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์) หากเป็นเช่นนี้เราก็คงจะปรับเกณฑ์ให้ต่ำลงอย่างไรก็ดีหากเราคิดว่า เกณฑ์มีความเหมาะสมแล้วเราก็ควรปรับที่โครงการจริงจะเหมาะสมกว่า

แผนภาพที่ 5 แสดงรูปแบบการประเมินของไพรวัด

2.5.5 รูปแบบการประเมินชิปปี้¹

รูปแบบการประเมินชิปปี้ เป็นการนำเสนอโดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L.,) และคณะ ซึ่งเป็นสมาชิกในสมาคม Phi Delta Kappa ทั้งนี้สตัฟเฟิลบีมให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง “กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่อทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

คำว่า CIPP นั้น มาจากคำย่อของส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการที่จะทำการประเมิน ได้แก่

Context Evaluation : การประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการ ซึ่งหมายถึงการประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการแต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ ความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการ จำนวนประชากร กระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Input Evaluation : การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคนหรือจำนวนบุคคลที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อาคารสถานที่ เครื่องมือและครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการนั้น ๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่ และช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

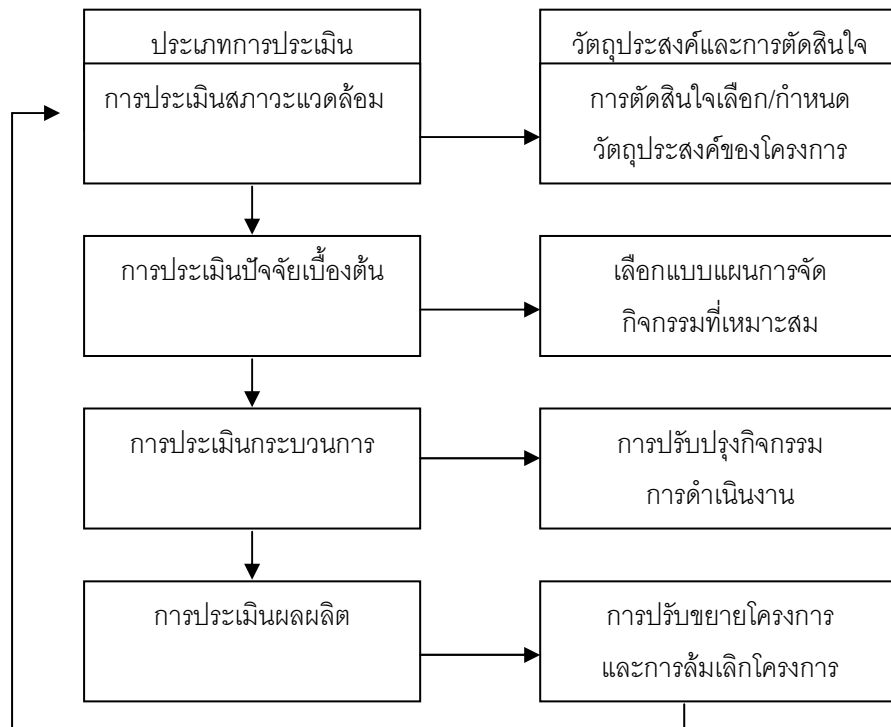
Process Evaluation : การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามามีเหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการหรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Product Evaluation : การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลรับทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่โครงการ

¹ รัตน์ บั้วสนธิ์, การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน, (กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540), หน้า 110-113.

กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญหรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินในที่นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อยกเลิกโครงการ

โดยสรุป การประเมินในแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และการตัดสินใจดังแผนภาพ

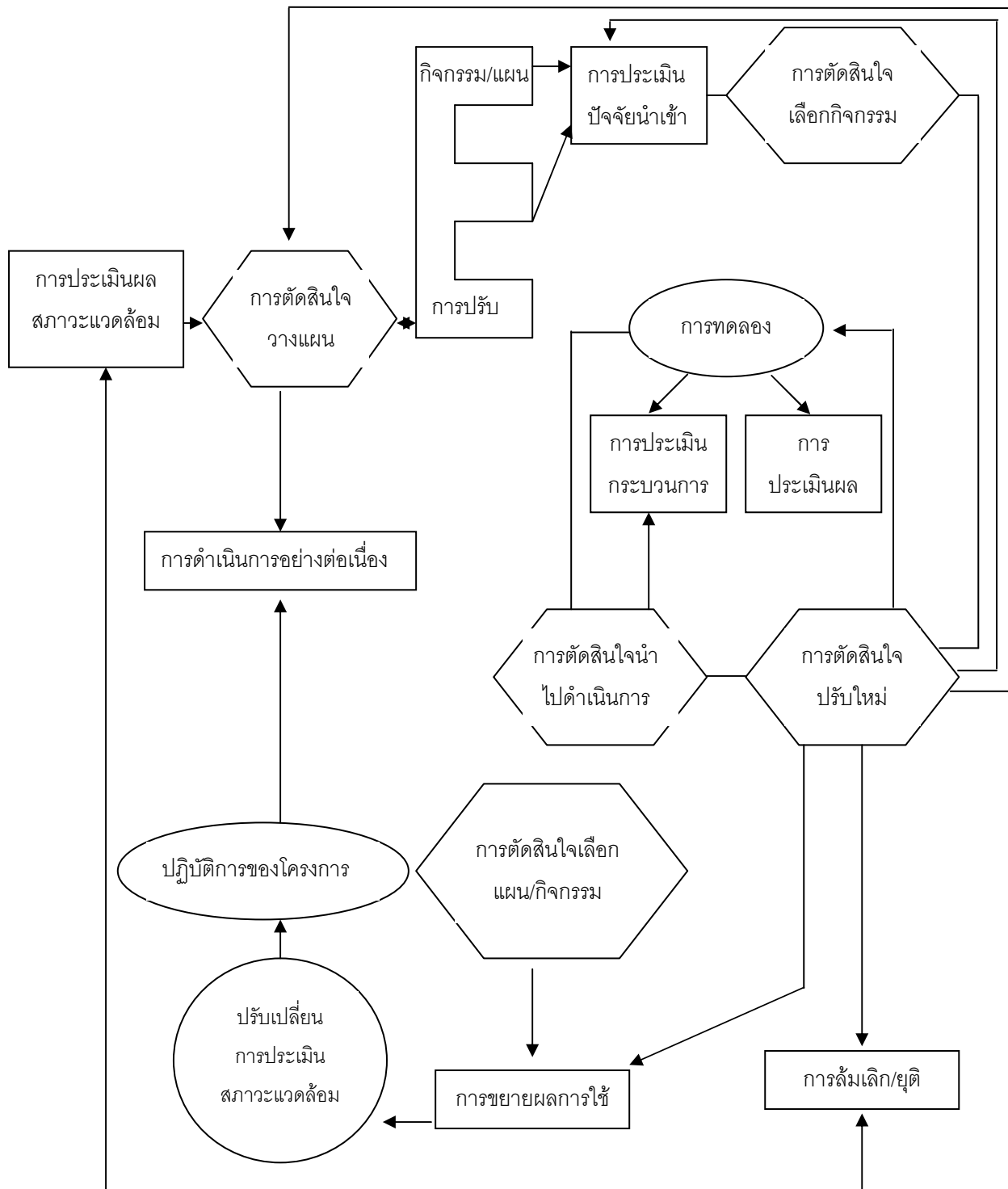
แผนภาพที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน วัตถุประสงค์ และการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินชิปปี้

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประเมินชิปปี้ นี้ ภายหลังได้มีนักประเมินผลโครงการปรับประยุกต์นำเอากการประเมินผลกระทบโครงการ (Impact Evaluation) เข้ามาร่วมด้วย จึงกลายเป็นรูปแบบการประเมิน CIPPI จากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ตามมาซึ่งผลอื่นที่เราได้กำหนด หรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการผลกระทบของโครงการ อาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ

Impact Evaluation : การประเมินผลกระทบของโครงการ หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ตามมาซึ่ง

ผลอื่น ๆ นี้เราได้กำหนดหรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลกระทบของโครงการอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ

จากแนวคิดการประเมินที่ สตีฟเฟิลบีม และคณะได้นำเสนอนี้เขาได้สร้างรูปแบบการประเมิน CIPP ทั้งระบบเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 7 แสดงรูปแบบการประเมินประจำปี

จากแผนภาพรูปแบบการประเมินซีบีบีนั้นแสดงให้เห็นว่า การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบซึ่งการประเมินในแต่ละส่วนก็มีวัตถุประสงค์การประเมินต่างกัน และก่อให้เกิดกิจกรรมสืบเนื่องจากการประเมินต่างกันตามไปด้วย

2.5.6 รูปแบบการประเมินของมาริวิน ซีอัลคิน¹

มาริวิน ซี อัลคิน (Marivin C Alkin. 1969) ได้เสนอรูปแบบการประเมินเรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวความคิดของอัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

ขอบข่ายของการประเมิน

จากความหมายของการประเมิน ตามคิดของอัลคินนั้น การประเมินจะประกอบด้วย การจัดหาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจในการประเมินจำเป็นต้องประเมินในเรื่องต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณนาสภาพของระบบเพื่อเปรียบเทียบ สภาพที่แท้จริงและความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่จะต้องศึกษา ได้แก่ ความต้องการของประชาชน ชุมชน และสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบแต่ละส่วนจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ กัน

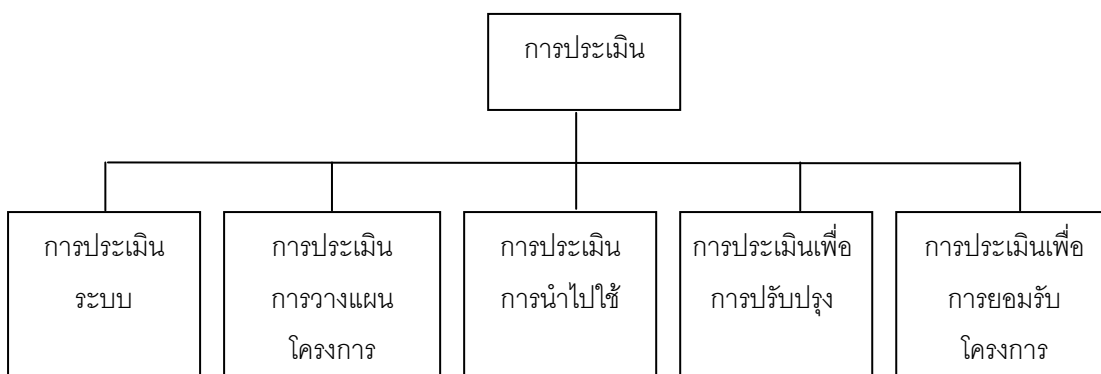
2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับจากการใช้วิธีดำเนินการต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยใช้วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะใช้การประเมินจากเกณฑ์ภายนอก และการประเมินจากเกณฑ์ภายใน

¹ Marivin C Alkin, (1969), อ้างใน, สมคิด พรมจุ้ย, **เทคนิคการประเมินโครงการ**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544), หน้า 18 – 23.

3. การประเมินการนำไปใช้หรือการดำเนินโครงการ (Program Implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินของโครงการนั้นได้เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ผลที่เกิดมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้ หรือคาดหวังไว้เพียงใด

4. การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูล ที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมายและมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้น นักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในทุก ๆ ด้านของโครงการตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

5. การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification) ขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องหาข้อมูลข่าวสาร รายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ หรือนำไปใช้กับโครงการในสถานการณ์อื่น ๆ ได้กว้างขวางเพียงใดในขั้นนี้ข้อมูลที่ได้จากนักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจว่า ควรจะดำเนินการกับโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิก ปรับปรุงใหม่ หรืออาจจะขยายโครงการออกไปอีกเป็นต้น

แผนภาพที่ 8 รูปแบบการประเมินโครงการของอัลคิน

2.5.7 รูปแบบการประเมินของไมเคิลสคริฟเวน¹

ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven, 1967) ได้ให้ความหมายของการประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ประกอบการประเมิน เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การตัดสินคุณค่าของโครงการ

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน มี 2 ประการ คือ

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น เพราะการประเมินช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

2. การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินในคุณค่าของโครงการตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการ เพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันต่อไป

สคริฟเวน ได้เสนอแนะว่าในเรื่องการประเมิน เพื่อปรับปรุงหรือดูความก้าวหน้าของโครงการ การประเมินความก้าวหน้า ไม่จำเป็นต้องใช้นักประเมินอาชีพ อาจจะเป็นนักประเมินสมัครเล่น หรือเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าหรือการประเมินผลสรุป นั้นควรแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งควรจะได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย

วิธีการประเมิน ในการประเมินมีวิธีการที่สามารถนำไปใช้ได้ 2 วิธี คือ

1. การประเมินก่อนมีการปฏิบัติงาน หรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) คือ ประเมินคุณค่าของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น เนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการ การให้คะแนน และเจตคติของครู เป็นการประเมินก่อนที่จะนำไปปฏิบัติงาน

2. การประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay – off Evation) คุณค่าจากผลที่เกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือวัดกับนักเรียน เป็นการประเมินในส่วนซึ่งเป็นผลที่มีต่อผู้รับบริการจากการดำเนินโครงการ เช่น ผลที่ได้จากคะแนนสอบ หรือผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริหาร ฯลฯ การประเมินคุณค่าการปฏิบัติงานให้ความสนใจเกี่ยวกับผลของโครงการที่เกิดกับผู้รับบริการ จึงจัดว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยอิงเกณฑ์ภายนอก

¹ Michael Scriven, (1967), อ้างใน, สมคิด พรมจุ้ย, **เทคนิคการประเมินโครงการ**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544), หน้า 49 –52.

การประเมินโดยการเปรียบเทียบ

สคริปเว่น มีความเห็นที่แตกต่างกับครอนบาค ในเรื่องของการใช้กลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมิน ซึ่งสคริปเว่น เป็นบุคคลที่เห็นว่าการใช้กลุ่มเปรียบเทียบมีข้อดีมากกว่าการไม่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ การใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่า ไม่ต้องทำการศึกษาในระยะยาว และใช้กลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากนอกจากนี้แล้ว สคริปเว่นยังเชื่อว่าการศึกษากลุ่มย่อย (Micro-studies) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์มากกว่าการศึกษาประชากรทั้งหมด (Cross-studies) และทำได้ง่ายและบ่อยครั้งกว่า

คุณค่าและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

สคริปเว่น เป็นนักประเมินที่ให้ความสำคัญในการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับ เขาเชื่อว่าการประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในเรื่องคุณค่าที่ได้รับโดยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการ คือ

1. ความเป็นประโยชน์ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาดูว่า สิ่งทีลงทุนไปนั้น มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด คุ่มค่ากับค่าใช้จ่ายที่จะต้องเข้าไปหรือไม่
2. ขวัญ หรือกำลังใจ หรือคุณธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินโครงการ ควรพิจารณาด้วยว่า ผลของโครงการจะทำให้ขวัญและกำลังใจ หรือคุณธรรมของผู้ร่วมโครงการเป็นอย่างไร
3. ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่นักประเมินไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการประเมิน

การประเมินไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal-Free Evaluation)

การประเมินโดยทั่วไป นักประเมินจะยึดจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลักดูความสอดคล้องการปฏิบัติงานกับจุดมุ่งหมายของโครงการ แต่สคริปเว่นมีความเห็นว่านักประเมินไม่ควรให้ความสนใจเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการที่ตั้งไว้เพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสนใจกับผลที่เกิดขึ้นกับโครงการ ซึ่งนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายของโครงการ ไม่ว่าจะผลอันนั้นจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งผลบางอย่างอาจให้ความสำคัญมากก็ได้

ตัวอย่างการนำแนวคิดของสคริปเว่น มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอนอาจดำเนินการได้ดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการเรียนการสอน
2. พิจารณาความสำคัญของจุดมุ่งหมาย และเลือกจุดมุ่งหมายที่จะประเมิน
3. กำหนดเกณฑ์การประเมินในจุดมุ่งหมายแต่ละข้อ

4. สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะประเมิน
 5. ตรวจสอบจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน
 6. ปรับปรุงแบบทดสอบที่จะใช้เก็บข้อมูล เพื่อให้มีความเที่ยงสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของการเรียนการสอน และเนื้อหาของแบบทดสอบ
 7. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยวิธีสุ่ม แล้วทำการทดสอบนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 8. นำผลของการทดสอบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบกันและพยายามศึกษาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในครั้งต่อไป
- ทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นการประเมินความก้าวหน้าของกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการประเมินผลรวมสรุปลักษณะนั้น ควรให้นักประเมินภายนอกเป็นผู้ประเมิน โดยพิจารณาว่า จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

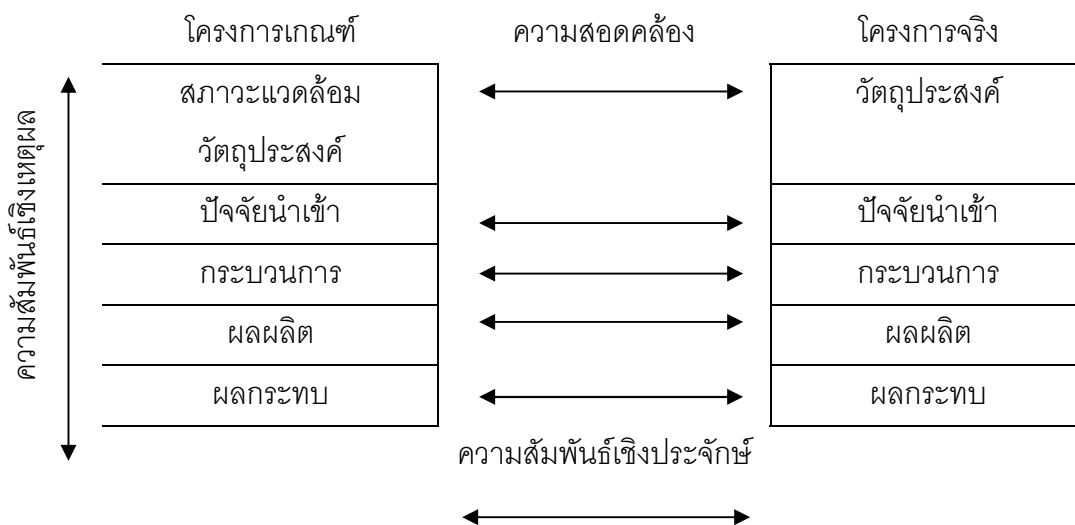
2.5.8 นูรณาการรูปแบบการประเมินผลโครงการ¹

จากรูปแบบการประเมินผลโครงการเท่าที่กล่าวมาทั้งหมด หากพิจารณาอย่างถ่องแท้ เราจะพบว่าแต่ละรูปแบบจะมีบางลักษณะที่มีส่วนร่วมกันอยู่ ซึ่งได้แก่

1. มีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมหรือจากกระบวนการดำเนินโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้
2. มีการเปรียบเทียบความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงเหตุผลหรือเชิงทฤษฎี
3. มีการเปรียบเทียบความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการจริงกับโครงการเกณฑ์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์
4. การประเมินผลโครงการประกอบด้วย 2 ลักษณะใหญ่ คือการประเมินภายในตัวโครงการจริงและโครงการเกณฑ์ คือการประเมินผลส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการจริง และโครงการเกณฑ์กับการประเมินระหว่างส่วนประกอบของโครงการจริงและโครงการเกณฑ์

ด้วยลักษณะร่วมกันของรูปแบบการประเมินโครงการข้างต้นนี้ ก็จะสามารถเสนอรูปแบบนุรณาการการประเมินผลโครงการได้ดังภาพ

¹ อ่างแล้ว, รัตนะ บัวสนธิ์, การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน, หน้า 113-115.

แผนภาพที่ 9 แสดงรูปแบบบูรณาการการประเมินผลโครงการ

ขั้นตอนการประเมินจะเป็นตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำโครงการจริงซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่วัตถุประสงค์ของโครงการจนกระทั่งถึงผลกระทบของโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงการจริงซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ เช่นเดียวกับโครงการจริง การจัดทำโครงการเกณฑ์อาจใช้วิธีประชุมระดับสมองผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการ ทั้ง 2 ซึ่งแยกวิเคราะห์เฉพาะโครงการนั้นเพื่อดูว่าในแต่ละส่วนประกอบนั้นมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ เพียงไร

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบเปรียบเทียบระหว่างส่วนประกอบแต่ละส่วนของ 2 โครงการ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบแต่ละส่วนนั้นว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงไร

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงและ/หรือปรับเปลี่ยนส่วนประกอบของโครงการใดโครงการหนึ่ง หรือทั้งสองโครงการ เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของโครงการจริงเมื่อเปรียบเทียบกับโครงการเกณฑ์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า รูปแบบการประเมินผลโครงการมีอยู่หลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีข้อดี และข้อจำกัดอยู่ในตัวเอง ดังนั้นในการประเมินผลโครงการผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินควรจะได้มีการคัดเลือก และ/หรือพัฒนารูปแบบการประเมินที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผลโครงการที่ตนรับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ความจริงเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผล

โครงการนั้น ก็คือ “ไม่มีรูปแบบการประเมินผลโครงการใดที่ดีและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ประเมินได้ทุกโครงการ”

สำหรับการทำวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินชิปป์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam,D.L.) และคณะ ซึ่งมีรูปแบบใกล้เคียงกับโครงสร้างของโครงการวิจัยที่ประเมินผลตามความคิดเห็นของ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ

2.6 กระบวนการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกระบวนการของการตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของโครงการอย่างมีระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เพื่อการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น กระบวนการในการประเมินผลโครงการอาจมีขั้นตอนและรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักวิชาการทางการประเมินผลโครงการแต่ละบุคคล หรืออาจมีรายละเอียดที่แตกต่างเพราะรูปแบบหรือประเภทของการประเมินผล หรือประเมินไปตามแต่ละประเภทของโครงการ การประเมิน ผลโครงการนอกจากจะประเมินโครงการทั้งหมดโดยส่วนรวมแล้ว แต่ละส่วนของโครงการจะต้องได้รับการประเมินควบคู่กันไปกล่าวคือ การประเมิน ข้อมูลนำเข้า (Input) การประเมินตัวกระบวนการ (Process) และการประเมินผลงาน (Product) ซึ่งแต่ละส่วนและโดยทั้งหมดของโครงการจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้¹

1. การศึกษาและพิจารณาถึงรายละเอียดของวัตถุประสงค์โครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่า โครงการที่กำหนดขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่ จะมีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้มีความเฉพาะเจาะจงและปฏิบัติโดยลักษณะใด การประเมินผลโครงการในขั้นตอนนี้ถือได้ว่าเป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง เป็นการตรวจสอบและทบทวนความเรียบร้อยของวัตถุประสงค์โครงการเป็นสำคัญ

2. การศึกษาความเป็นไปได้ของข้อมูล ซึ่งเป็นการประเมินข้อมูลและทรัพยากร ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ดำเนินการว่ายังมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานหรือไม่ ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่สามารถที่จะสนองตอบวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยังจะ

¹ ภูมิศรี จันทร์ดา, (2535 : 37-39), อ้างใน, จีราวัฒน์ จันทสิทธิ์ และคณะ, การประเมินโครงการพัฒนาครูต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่, การค้นคว้าแบบอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546, หน้า 19.

ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้หรือไม่ การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบทบทวนความเหมาะสมของทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อบริหารโครงการนั่นเอง

3. การเก็บรวบรวมและการกระทำข้อมูลหรือทรัพยากร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงกระบวนการในการดำเนินโครงการในลักษณะเป็นการรวบรวม และจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และให้ความเป็นจริงมากที่สุด เพราะหากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้มีปัญหาจะทำให้ผลงานที่เกิดขึ้นมีปัญหาตามไปด้วย กล่าวคือ แม้ว่าผู้บริหารโครงการจะทราบถึงทรัพยากรที่จะต้องใช้ทั้งปริมาณและคุณภาพเป็นอย่างดีแล้ว แต่ในขั้นตอนของการรวบรวมและจัดดำเนินการกับข้อมูลไม่ดีพอ ผลที่เกิดขึ้นย่อมด้อยคุณภาพด้วย การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบกระบวนการว่าเหมาะสมกับข้อมูลหรือทรัพยากรที่นำเข้าหรือไม่

4. การวิเคราะห์ การแปลความหมายและการสรุปผลซึ่งเป็นขั้นตอนที่ข้อมูลได้ผ่านกระบวนการจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่เรียบร้อยแล้ว และผู้ประเมินจะต้องทำการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นเช่นใด ตรงตามวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ จะมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ดีขึ้นในลักษณะใด และผลที่เกิดขึ้นจะมีแนวโน้มไปในลักษณะใด การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลงานของโครงการที่เกิดขึ้น และรวมไปถึงการประเมินโครงการโดยทั้งหมดว่าด้วยทรัพยากรหรือข้อมูลนำเข้าที่มีอยู่ ด้วยกระบวนการที่ใช้และด้วยผลงานที่ปรากฏนั้นโครงการโดยรวมเป็นเช่นใด เป็นโครงการที่ให้ผลประโยชน์คุ้มค่ากับการดำเนินงานหรือไม่ ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นแล้วดำเนินต่อไป หรือจะลบล้มเลิกยุติโครงการนี้เสีย

โดยกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว เป็นกระบวนการทั่วไปของการประเมินโครงการหรือประเมินการปฏิบัติงานทุกชนิด และในการประเมินโครงการแต่ละโครงการนั้นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งจะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนสำคัญในการพิจารณาเพื่อการประเมินผลโครงการด้วย คือ ระยะเวลา (Timing Periods) ของการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้ในการประเมินโครงการจะต้องอาศัยสิ่งสำคัญหรือข้อคิดที่สำคัญอีกหลายชนิด เช่น ข้อเท็จจริง ผลประโยชน์ข้อผูกพัน ความเป็นไปได้ มาตรฐานและอื่น ๆ เพื่อประกอบในการพิจารณา

2.7 การวิเคราะห์โครงการ

การวิเคราะห์โครงการ¹ เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารโครงการ เพราะหากโครงการไม่ได้รับการพิจารณา หรือวิเคราะห์อย่างดีพอแล้วย่อมก่อให้เกิด

¹ ประชุม รอดประเสริฐ, การบริหารโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, (2541) จำกัด, 2542), หน้า 54-57.

ปัญหาในการบริหารโครงการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอาจก่อให้เกิดความชะงักงันของแผนงาน โดยส่วนรวมในที่สุด การวิเคราะห์โครงการหมายถึง กระบวนการในการศึกษาโครงการอย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อให้ได้โครงการที่สามารถดำเนินการได้และเป็นประโยชน์ต่อแผนงานขององค์กรได้อย่างแท้จริง

2.7.1 การวิเคราะห์โครงการโดยองค์ประกอบ การวิเคราะห์โครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน หลักคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกโครงการ และการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในหรือตัวโครงการเอง

1. องค์ประกอบภายนอกโครงการ หมายถึง สิ่งแวดล้อมซึ่งจะมีผลกระทบต่อโครงการ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง ทางสังคม และกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ตลอดจนไปถึงสภาพของดินฟ้าอากาศ ในขณะที่จะต้องดำเนินงานโครงการนั้น ด้วยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยาก แต่ก็เป็นที่ผู้วิเคราะห์โครงการจะต้องกระทำ และจะต้องกระทำด้วยความรอบคอบเป็นอย่างมาก เพราะองค์ประกอบชนิดนี้มีอิทธิพลเหนือความสามารถที่ผู้บริหารโครงการจะแก้ไขได้ หากมีผลกระทบอย่างรุนแรงอาจทำให้โครงการต้องได้รับการระงับหรือยกเลิกโดยกะทันหัน หรือโครงการไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้

2. องค์ประกอบภายในหรือตัวโครงการ เป็นการวิเคราะห์ส่วนประกอบของตัวโครงการซึ่งจะพิจารณาได้จาก 3 ลักษณะ หลักของโครงการคือ ความสอดคล้องสมบูรณ์ของโครงการความเหมาะสมและประโยชน์ของโครงการ และความเป็นไปได้ของโครงการ

2.1 ความสอดคล้องสมบูรณ์ของโครงการ พิจารณาจากส่วนประกอบของโครงการในเรื่อง

- วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- วิธีการดำเนินงาน
- ค่าใช้จ่าย

2.2 ความเหมาะสมและประโยชน์ของโครงการ พิจารณาจากส่วนประกอบของโครงการในเรื่อง

- เหตุผลและความจำเป็น
- ระยะเวลาการดำเนินงาน
- ความสมประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม
- ความสอดคล้องระหว่างรายจ่ายกับผลตอบแทน

2.3 ความเป็นไปได้ของโครงการ พิจารณาจากส่วนประกอบของโครงการในเรื่อง

- ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ
- ฐานะการเงินของโครงการ
- ความสามารถของผู้ดำเนินงานและหน่วยงาน
- ความพร้อมทางด้านเทคนิค
- ข้อจำกัดต่าง ๆ

อนึ่งเนื่องจากการจัดทำโครงการหนึ่งโครงการใด ผู้เขียนหรือผู้จัดทำโครงการจะต้องคำนึงถึงคำถาม 6 ประการ อันเป็นที่เข้าใจกันโดยสัญลักษณ์ในกลุ่มผู้จัดทำโครงการว่า W₅H นั้น ในฐานะที่เป็นผู้วิเคราะห์โครงการจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ตามคำถามทั้ง 6 ประการดังกล่าวคือ

What (จะทำอะไร) : จะต้องวิเคราะห์ว่าโครงการนั้นมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจนหรือไม่ วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับนโยบายหลักมากน้อยเพียงใด

Why (จะทำไปทำไม) : จะต้องวิเคราะห์ว่าโครงการนั้นมีเหตุผลอย่างไรที่จะต้องทำ มีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องทำโครงการนี้

When (จะทำเมื่อใด) : จะต้องวิเคราะห์ว่าโครงการนั้นจะเริ่มดำเนินการและสิ้นสุดแล้วเสร็จเมื่อใดระยะเวลาและช่วงการดำเนินงานเหมาะสมหรือไม่

Where (จะทำที่ไหน) : จะต้องวิเคราะห์ว่าสถานที่ของการปฏิบัติงานโครงการอยู่ที่ใด เป็นแหล่งหรือสถานที่ที่เหมาะสมหรือไม่

Who, Whom (ใครทำและทำเพื่อใคร) : จะต้องวิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้ทำโครงการนั้น เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติและความเหมาะสมหรือไม่ และผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการเป็นผู้ที่เหมาะสมหรือไม่เป็นคนส่วนใหญ่หรือส่วนน้อยเป็นต้น

How (ทำอย่างไร) : จะต้องวิเคราะห์ว่ามีวิธีในการดำเนินงานหรือบริหารโครงการอย่างไรจึงจะบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของโครงการ จะต้องดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบ และจะต้องทำให้แต่ละองค์ประกอบมีจุดเด่นที่เห็นโดยแจ่มชัด ทั้งนี้เพื่อให้โครงการที่กำหนดขึ้นง่ายต่อการพิจารณา และมีเหตุผลควรแก่การอนุมัติดำเนินการ กล่าวคือ

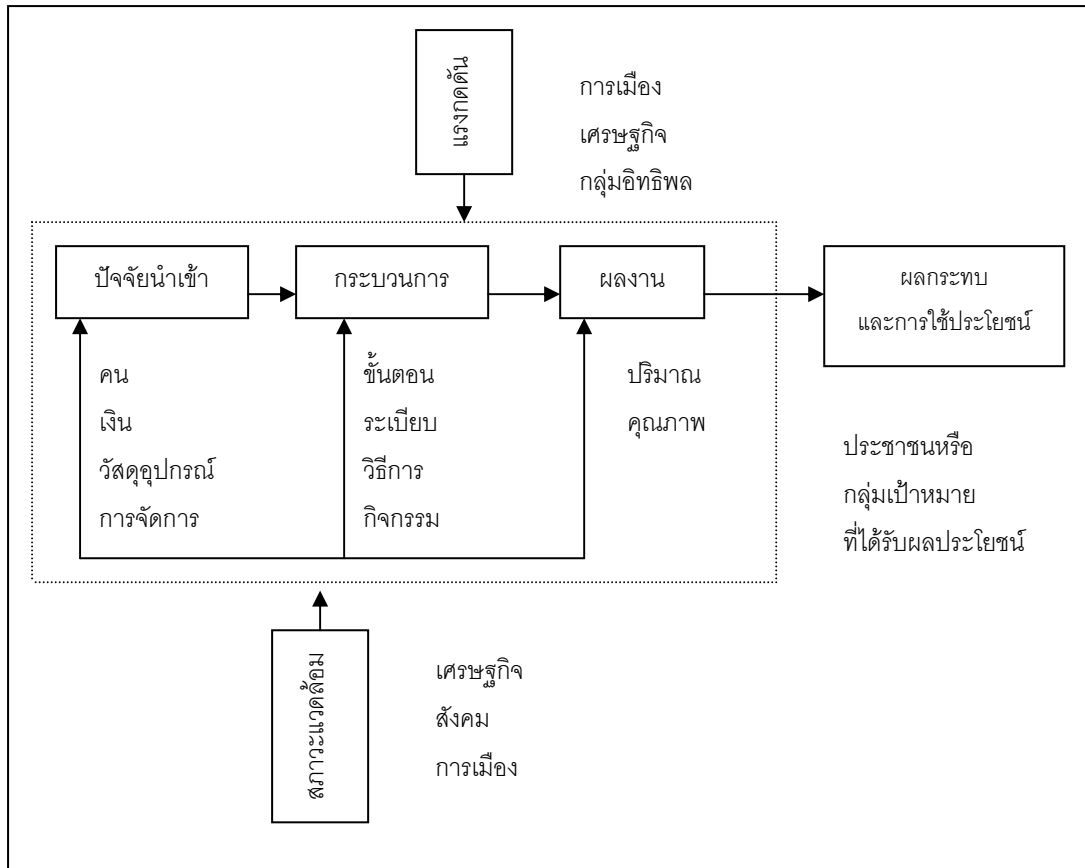
1. วัตถุประสงค์ต้องเฉพาะเจาะจงและชัดเจน
2. โครงการต้องมีคุณค่าและให้ประโยชน์ต่อองค์การโดยส่วนรวม
3. ระยะเวลาในการดำเนินงานมีความเหมาะสมเพียงพอ

4. มีผู้ที่มีความรู้ความสามารถดำเนินการ และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง

5. มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย

หากผู้วิเคราะห์โครงการสามารถวิเคราะห์คำถามทั้ง 6 ประการอย่างละเอียดและได้คำตอบทุกคำถามด้วยความพึงพอใจ ย่อมถือได้ว่า โครงการนั้นควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้หรือเป็นโครงการที่ควรสนับสนุน

2.7.2 การวิเคราะห์โครงการโดยระบบ อย่างไรก็ตามเนื่องจากโครงการเป็นระบบฉะนั้นการวิเคราะห์โครงการจึงต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของระบบ คือ วิเคราะห์ ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นต้น วิเคราะห์กระบวนการ (Process) ซึ่งหมายถึงกรรมวิธีในการดำเนินงานโครงการ เช่น กิจกรรม วิธีการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ เป็นต้น และวิเคราะห์ผลงาน (Output) ซึ่งหมายถึงผลผลิตที่เป็นทั้งปริมาณและคุณภาพเมื่อเทียบกับเป้าหมายหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นจะต้องวิเคราะห์ถึงสถานะแวดล้อมและแรงกดดันต่าง ๆ ที่อยู่นอกระบบ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และกลุ่มอิทธิพลอื่น ๆ รวมทั้งจะต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบ (Impact) หรือการใช้ประโยชน์จากผลงาน (Result) ของบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการนั้นด้วย การวิเคราะห์โครงการโดยระบบอาจสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภาพที่ 10 แสดงการวิเคราะห์โครงการโดยระบบ

การวิเคราะห์โครงการดังกล่าวแล้ว เมื่อผู้วิเคราะห์โครงการได้ดำเนินการอย่างรอบคอบแล้ว จะต้องนำโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับการวิเคราะห์แล้วมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจคัดเลือกโครงการที่ดีที่สุดที่เหมาะสมที่สุด บรรจุไว้ในแผนการปฏิบัติการขององค์กรหรือหน่วยงาน โดยมุ่งหวังให้แผนปฏิบัติการเป็นแผนซึ่งมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.8 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

1. ปรัชญา

ปณฺญา โลกสมฺมิ ปชฺโชโต (ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก)

2. ปณิธาน (DETERMINATION)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนาขึ้น เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์

มหาวิทยาลัยจะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติ มุ่งมั่นในการทำหน้าที่ให้การศึกษาค้นคว้า วิจัย แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา และประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัย และพระพุทธศาสนาให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเป็นสากล อีกทั้งจะทำหน้าที่ให้บริการความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาของมวลมนุษยชาติ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

3. วิสัยทัศน์ (VISION)

พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยด้านพระพุทธศาสนา และปรัชญาในระดับนานาชาติ และผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้วยรูปแบบและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีมาตรฐานระดับสากล

¹ กองแผนงาน, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549), (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 18-19.

4. พันธกิจ (MISSION)

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางวิชาการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ วิจัย ส่งเสริม และให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม จึงกำหนดพันธกิจ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการผลิตบัณฑิต

มหาวิทยาลัย ยึดถือหลักการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของนิสิต เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม

2) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้อง สามารถเอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์ สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนาให้มีศักยภาพในการธำรงรักษา เผยแผ่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจได้ในวงกว้าง

3) ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม

เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

4) ด้านการวิจัยและพัฒนา

ดำเนินการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนาคุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

5. วัตถุประสงค์ (OBJECTIVE)

1) เพื่อให้มีโครงสร้างที่กะทัดรัด มีระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว สามารถดำเนินงานทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล โปร่งใส และตรวจสอบได้

- 2) เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้นำทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
- 3) เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจหลักทั้งในด้านการบริหาร การจัดการศึกษาศาสนศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ตามเป้าหมาย
- 4) เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา ในระดับนานาชาติ
- 5) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจ และปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรมและเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 6) เพื่อให้สามารถระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการจัดหา และพัฒนาอาคาร สถานที่ บุคลากร ครุภัณฑ์การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามเป้าหมายที่กำหนด

2.9 แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)¹

1. แผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา งานจัดการศึกษาศาสนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม จึงกำหนดกลยุทธ์ มาตรการ งานโครงการ ดัชนีชี้วัด ดังต่อไปนี้

¹อ้างแล้ว, กองแผนงาน, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549), หน้า 20 - 23.

กลยุทธ์	มาตรการ	งาน/โครงการ	ดัชนีชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 1	1. ขยายเป้าหมายการ	1.1 โครงการเปิดหลัก	1.1 จำนวนนิสิตที่รับ
มุ่งขยายโอกาสทางการ	รับนิสิตหลักสูตรวิชา	สูตรสาขาวิชาใหม่	เข้าศึกษาในแต่ละรุ่น
ศึกษาวิชาการ ด้าน	ใหม่ ระดับปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ใน
พระพุทธศาสนา	ร้อยละ 5 ต่อปี ระดับ	(คณะ/ภาควิชา วิทยาเขต	ระดับปริญญาตรี
ปรัชญา แก่พระภิกษุ	บัณฑิตวิทยาลัย	วิทยาลัยสงฆ์ สถาบัน	ร้อยละ 10 ในระดับ
สามเณร และคฤหัสถ์	ร้อยละ 10 ต่อปี	สมทบ และห้องเรียน)	บัณฑิตวิทยาลัย และ
ทั่วไป ทั้งส่วนกลาง		1.2 โครงการเปิดหลักสูตร	สำเร็จการศึกษาตาม
และวิทยาเขต		สาขาวิชาใหม่ ระดับ	ระยะเวลาของ
		ปริญญาโท (บัณฑิตวิทยาลัย	หลักสูตรระดับ
		วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์และ	ปริญญาตรี ร้อยละ 75
		สถาบันสมทบ)	ระดับบัณฑิต
		1.3 โครงการเปิดหลักสูตร	วิทยาลัย ร้อยละ 70
		ระดับปริญญาเอก (บัณฑิต	1.2 จำนวนบัณฑิตที่
		วิทยาลัย มจร.)	มีโอกาสได้สอง
		1.4 โครงการเปิดหลักสูตร	งานกิจการคณะสงฆ์
		สาขาวิชาใหม่ หลักสูตรนานา	ร้อยละ 50 และได้
		ชาติ ระดับปริญญาโท	รับการศึกษาต่อ
		(บัณฑิตวิทยาลัย มจร.)	ร้อยละ 50
			1.3 ผู้ใช้บัณฑิตมี
			พึงพอใจต่อบัณฑิต
			ทั้งในด้านความรู้
			ความสามารถและ
			ความประพฤติเกรด
			เฉลี่ย 3.71
กลยุทธ์ที่ 2	1. ปรับปรุงหลักสูตร	1. โครงการปรับปรุงและ	1. จำนวนหลักสูตร
ปรับกระบวนการผลิต	การศึกษาทุกระดับให้	พัฒนาหลักสูตรระดับปริญญา	ที่ปรับปรุงและ
บัณฑิต โดยใช้กลไก	ได้มาตรฐานสากล	ตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก	พัฒนาทุกระดับ
ประกันคุณภาพการ	และสอดคล้องกับ		
ศึกษาเป็นเครื่องมือ	ความต้องการของ		
	สังคมและหน่วยงานที่		
	ใช้บัณฑิต		
	2. ปรับปรุงกระบวนการ	2.1 โครงการฝึกอบรมอาจารย์	2.1 จำนวนอาจารย์

กลยุทธ์	มาตรการ	งาน/โครงการ	ดัชนีชี้วัด
	การเรียนการสอนโดย	กลุ่มสาขาวิชาพุทธศาสตร์	ที่ผ่านการฝึกอบรม
	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชา	ในแต่ละสาขาวิชา
	จัดให้มีการฝึกอบรม	มนุษยศาสตร์ และสาขาวิชา	2.2 จำนวนผู้เรียนที่มี
	ศึกษาดูงาน ด้านพระ	สังคมศาสตร์ โดยเน้นพัฒนา	ความพึงพอใจต่อผู้
	พุทธศาสนา และ	ทักษะ ความรู้ ความสามารถ	สอนทั้งในด้านความ
	ศาสตร์สาขาวิชาที่	กระบวนการเรียนการสอน	รู้ ความสามารถ
	เกี่ยวข้อง	การวัดผลประเมินผล และยึด	ทักษะ กระบวนการ
		ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	เรียนการสอน
		2.2 โครงการศึกษาดูงานด้าน	การวัดผลประเมิน
		การเรียนการสอนทั้งในและ	ผลของผู้สอนใน
		ต่างประเทศ	ระดับสูง
		2.3 โครงการปฏิบัติธรรม	2.3 จำนวนอาจารย์
		สำหรับนิสิต	ที่มีโอกาส ศึกษาดู
			งาน ทั้งในและต่าง
			ประเทศ
			2.4 จำนวนนิสิตส่วน
			กลาง วิทยาเขต
			วิทยาลัยสงฆ์
			สถาบันสมทบ และ
			ห้องเรียนที่เข้าร่วม
			โครงการในแต่ละปี
	3. ดำเนินการเปิด	3. โครงการเปิดหลักสูตร	3. จำนวนนักเรียน
	หลักสูตรระดับ	ระดับประกาศนียบัตร	นิสิต พระภิกษุสาม
	ประกาศนียบัตร เพื่อ	พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ	เณร ประชาชนทั่วไป
	บริการวิชาการ ด้าน	วิชาชีพครู ภาษาอังกฤษ	และพระสังฆาธิการ
	พระพุทธศาสนา และ	ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษา	ที่มีโอกาสเข้ารับ
	ศาสตร์สาขาวิชาที่	บาลี ภาษาไทย	บริการการศึกษาใน
	เกี่ยวข้อง		แต่ละหลักสูตร
	4. ให้ทุนการศึกษาแก่	4. โครงการมอบทุนการศึกษา	4. จำนวนนิสิตที่ได้
	นิสิต ที่มีความจำเป็น	แก่นิสิต	รับทุนการศึกษาใน
	ด้านเศรษฐกิจทั้งสิ้น		แต่ละปี
	กลาง และวิทยาเขต		

กลยุทธ์	มาตรการ	งาน/โครงการ	ดัชนีชี้วัด
	5. จัดให้มีการแลกเปลี่ยน	5. โครงการแลกเปลี่ยน	5. จำนวนอาจารย์
	เปลี่ยนอาจารย์	อาจารย์ บุคลากร และนิสิต	บุคลากรที่มีการแลกเปลี่ยน
	บุคลากรของ	กับมหาวิทยาลัยในประเทศ	เปลี่ยนในแต่ละปี
	มหาวิทยาลัยกับ	และต่างประเทศ	
	มหาวิทยาลัยใน		
	ประเทศ และต่าง		
	ประเทศอย่างต่อเนื่อง		
	6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยน	6. โครงการแลกเปลี่ยนนิสิต	6. จำนวนนิสิตที่มี
	เปลี่ยนนิสิตระหว่าง	กับมหาวิทยาลัยในประเทศ	การแลกเปลี่ยนใน
	มหาวิทยาลัย ทั้งใน	และต่างประเทศ	แต่ละปี
	และต่างประเทศ		
	7. จัดให้มีการจัดตั้ง	7. กิจกรรมชมรมภาษา	7. จำนวนนิสิต
	ชมรม ชุมนุมและ	กิจกรรมพุทธศาสตร์สัมพันธ์	เจ้าหน้าที่ คณาจารย์
	กิจกรรมของคณะ	กิจกรรมครุศาสตร์สัมพันธ์	ที่เข้าร่วมกิจกรรม
	กรรมการนิสิตของ	กิจกรรมมนุษยศาสตร์	
	มหาวิทยาลัย เพื่อ	สัมพันธ์ กิจกรรมสังคม	
	ปฏิบัติการกิจกรรม	ศาสตร์สัมพันธ์	
	วิชาการ และการสร้าง		
	ประสบการณ์ในการ		
	ทำงานในลักษณะองค์		
	คณะบุคคลให้มี		
	บุคลิกภาพและ		
	จริยวัตรที่สมบูรณ์		
	8. จัดให้มีระบบ	8. กิจกรรมแนะแนวการศึกษา	8. จำนวนนิสิตที่เข้า
	อาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยว		รับการปรึกษาเกี่ยว
	กับการเรียน การสอน		กับการเรียนการสอน
	ชมรม ชุมนุม ภายใน		ชมรม ชุมนุม
	มหาวิทยาลัย และ		และผลการดำเนิน
	วิทยาเขตอย่างเข้มแข็ง		งานในแต่ละปี
	9. ส่งเสริมให้นิสิต ได้	9.1 โครงการกิจกรรมเสริม	9.1 จำนวนนิสิตที่เข้า
	ริเริ่มกิจกรรมการพัฒนา	หลักสูตร	ร่วมกิจกรรม และผล
	การเรียนรู้ใน	- กิจกรรมปฐมนิเทศ	การดำเนินงานในแต่ละ

กลยุทธ์	มาตรการ	งาน/โครงการ	ดัชนีชี้วัด
	มหาวิทยาลัย และ	- กิจกรรมอภิปราย สัมมนา	ละปี
	สังคมภายนอกอย่าง	บรรยาย	
	เหมาะสม	- กิจกรรมศึกษานอกสถานที่	
		- กิจกรรมชมรมภาษา	
		9.2 โครงการส่งเสริมนิสิต	9.2 จำนวนนิสิตที่เข้า
		สอนศีลธรรมในโรงเรียน	ร่วมกิจกรรมและ
			ผลการดำเนินงานใน
			แต่ละปี
	10. จัดให้มีหนังสือ	10. โครงการจัดหาหนังสือ	10. จำนวนหนังสือ
	ตำรา เอกสารสื่อสาร	ตำรา เอกสาร สื่อการเรียน	ตำรา เอกสาร สื่อ
	การศึกษา เพื่อใช้ใน	การสอน	การสอนที่ได้สัดส่วน
	การศึกษาอย่างเพียงพอ		ส่วนกับจำนวนนิสิต
	พอกับจำนวนอาจารย์		และอาจารย์
	และนิสิต		

2.10 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นโยบายอย่างชัดเจนซึ่งระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2547 กำหนดให้วิทยาเขตต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนิสิตในหลายรูปแบบตามสาขาวิชา โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2547 ได้จัดสรรงบประมาณในส่วนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับวิทยาเขตต่าง ๆ วิทยาเขตแพร่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจำนวน 47,470 บาทและปีงบประมาณ 2548 ปีงบประมาณ 2548 วิทยาเขตแพร่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจำนวน 81,000 บาท ในส่วนของวิทยาเขตอื่น ๆ ก็ได้รับการสนับสนุนในกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามสัดส่วน ที่เสนอในแผนงบประมาณในแต่ละปี ประกอบไปด้วยโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมอภิปราย สัมมนาบรรยาย กิจกรรมศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมชมรมภาษา ฯลฯ ดังตัวอย่างของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อไปนี้ คือ

10. งบประมาณ จากมหาวิทยาลัย จำนวน 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)
11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - 11.1 สามารถรู้ถึงทักษะการสอนสังคมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ใหม่
 - 11.2 สามารถนำเทคนิคการสอนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้และสามารถผลิตสื่อการสอนสังคมศึกษาได้

โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. งาน จัดการศึกษา
2. โครงการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ปฐมนิเทศนิสิตใหม่)
3. ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ พระมหาสิมรัตน์ สิทธิมุไม
4. หลักการและเหตุผล

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ จะต้องมีการรับสมัครนิสิตใหม่ เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๓ เพื่อให้ นิสิตแต่ละรูปที่จะเข้ารับการศึกษามีความพร้อมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพใหม่ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตร ด้านการศึกษา ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นน้องกับรุ่นพี่ ระหว่างอาจารย์กับนิสิต เพื่อให้เข้ากับระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะมีความแตกต่างจากระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งให้นิสิตได้เข้าใจและประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบวินัย โดยให้ตระหนักถึงคุณค่าของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จึงได้จัดให้มีการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ขึ้นในปีการศึกษา ๒๕๔๖

5. วัตถุประสงค์
 - 5.1 เพื่อให้ นิสิตใหม่รู้จักการปรับตัวเข้ากับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
 - 5.2 เพื่อให้ นิสิตใหม่ได้สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง และระหว่างอาจารย์กับศิษย์
 - 5.3 เพื่อให้ นิสิตได้เข้าใจและรู้จักกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย
 - 5.4 เพื่อให้ นิสิตใหม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของสถาบันการศึกษา
 - 5.5 เพื่อให้ นิสิตได้เข้าใจ ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
 - 5.6 เพื่อให้ นิสิตได้รู้จักอาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย

6. เป้าหมาย

6.1 ด้านปริมาณ

- 1) นิสิตใหม่ที่สมัครเข้าเรียนชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 100 รูป
- 2) นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ 420 รูป
- 3) คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ 31 รูป/คน

6.2 ด้านคุณภาพ

นิสิตที่เข้ามาศึกษาใหม่และนิสิตรุ่นเก่า มีความเข้าใจและรู้จักกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย และได้ตระหนักถึงคุณค่าของสถาบันการศึกษา พร้อมกันนั้นนิสิตใหม่จะรู้จักคณาจารย์เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

7. สถานที่ดำเนินการ ศาลาพุทธสถาน วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร

8. ระยะเวลาดำเนินงาน วันจันทร์ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.

9. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2546

กิจกรรม	ปีงบประมาณ 2546											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ขออนุมัติโครงการ			↔									
2. แต่งตั้งกรรมการบริหารโครงการ							↔					
3. ติดต่อประสานงาน							↔					
4. ดำเนินการตามโครงการ								↔				
5. ประเมินผลการดำเนินงาน								↔				
6. สรุปผลการดำเนินงาน									↔			

10. งบประมาณ จากมหาวิทยาลัย จำนวน 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 ทำให้นิสิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถาบันและเข้าใจในระบบของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

11.2 นิสิตจะได้สร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องและระหว่างอาจารย์กับพระนิสิต

11.3 นิสิตได้เข้าใจและรู้จักกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย และสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง

11.4 นิสิตเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี

โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. งาน จัดการศึกษา
2. โครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร (การศึกษาดูงานนอกสถานที่)
3. ผู้รับผิดชอบโครงการ นายเกรียงศักดิ์ พองคำ
4. หลักการและเหตุผล

ด้วยทางวิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้จัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอก ศาสนา ในการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีแหล่งค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นิสิต ในภาคการศึกษาที่ ๒/๒๕๔๗ นี้ วิทยาลัยสงฆ์แพร่ จึงได้จัดทำโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่ แก่นิสิตชั้นปีที่ ๓-๔ สาขาวิชาศาสนา ไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในคำสอนและพิธีกรรมของศาสนาต่าง ๆ เช่น พราหมณ์ คริสต์ ฮินดู ลัทธิและอิสลาม เป็นต้น ซึ่งทำให้นิสิตได้รับความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงที่นอกเหนือจากเนื้อหาในรายวิชา และเป็นการเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เกิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

5. วัตถุประสงค์
 - 5.1 เพื่อเป็นการเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 5.2 เพื่อให้ นิสิตมีความรู้ความเข้าใจคำสอนศาสนาต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง
 - 5.3 เพื่อให้ นิสิตนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
6. เป้าหมาย
 - 6.1 อาจารย์ จำนวน 4 รูป/คน
 - 6.2 นิสิตสาขาวิชาเอก ศาสนา จำนวน 9 รูป
7. สถานที่ศึกษาดูงาน
 - 7.1 โบสถ์ลัทธิ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง
 - 7.2 เทวสถาน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
 - 7.3 เทวสถาน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
 - 7.4 มัสยิดช้างคลาน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่
 - 7.5 ศาสนาบาไฮ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่
8. ระยะเวลาดำเนินงาน วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2548

9. แผนปฏิบัติปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2548

ขั้นตอนดำเนินงาน	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ขออนุมัติโครงการ				↔								
2. ติดต่อประสานงาน					↔							
3. ดำเนินการตามโครงการ						↔						
4. ประเมินผลการดำเนินงาน						↔						
5. สรุปผลการดำเนินงาน						↔						

10. งบประมาณ จากมหาวิทยาลัย จำนวน 5,500 บาท (ห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

11. เนื้อหาในการศึกษาดูงาน

11.1 ประวัติและความเป็นมาของศาสนาต่าง ๆ

11.2 หลักคำสอนที่สำคัญ

11.3 พิธีกรรมต่าง ๆ

11.4 สภาพปัจจุบัน

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

12.1 นิสิตมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง

12.2 นิสิตนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน ไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

12.3 นิสิตได้มีจิตสำนึกในการทำกิจกรรมร่วมกันมากยิ่งขึ้น

จากตัวอย่างของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและตามมติของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา คือ

การส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)¹

นโยบาย

“สนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาและกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสังคมโดยให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน”

¹ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, **สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา**, หน้า 6 - 7.

มาตรการ

1. จัดกิจกรรมควบคู่กับการเรียนการสอน กิจกรรมงานบริการวิชาการชุมชนและ กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้บัณฑิตมีโลกทัศน์กว้างขวาง
2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างจริงจัง
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรในเชิงพัฒนาและสร้างสรรค์ การได้รับสนับสนุน ส่วน กิจกรรมที่ไม่เอื้อต่อการเสริมหลักสูตรไม่ควรได้รับการสนับสนุน เช่น การรับน้องใหม่ที่รุนแรงควร ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน
4. กิจกรรมหอพักในมหาวิทยาลัย ควรเป็นกิจกรรมที่พัฒนานิสิตนักศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การสร้างความมีวินัยและความ รับผิดชอบ

การส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย/สถาบันต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ ประเภท และลักษณะของกิจกรรมดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

1. เพื่อพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตรทั้งในด้านอาสาพัฒนาหรือบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม กีฬา สัมมนาเพื่อ พัฒนากิจกรรมนิสิตศึกษารวมทั้งกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ
3. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและรักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนิสิตนักศึกษาทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
4. เพื่อให้นิสิตศึกษานำความรู้ทางวิชาการและบริการ ไปสร้างสรรค์และพัฒนา สังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านถาวรวัตถุและการดำเนินชีวิตของประชาชน และ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิต นักศึกษา ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงในสภาพที่เป็นจริงของสังคม อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม มีจิตสำนึกที่ถูกต้องดีงามและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ต่อสังคม

6. เพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความร่วมมือ สามัคคี รับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวมฝึกรับผิดชอบเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการวางแผน กำหนดวิธีการและขั้นตอนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
7. เพื่อส่งเสริมพลานามัย และพัฒนาบุคลิกภาพ
8. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

2.11 นโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ปีงบประมาณ 2543-2549

1. ด้านการจัดการศึกษา¹

นโยบาย

1. พัฒนาระบบการผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ คือ มีความรอบรู้วิชาการ มีความเข้าใจในพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ ได้ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีจิตสำนึกและมีโลกทัศน์กว้างไกล มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม (มีศักยภาพในการบริหารจัดการเรียนและสื่อพระสังฆธรรม)
2. พัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ระบบการจัดการเรียนการสอน และวิธีสอน ให้มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ให้สามารถขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้น ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก
4. พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางของแหล่งความรู้ทั้งในปริมาณ และคุณภาพที่เอื้อต่อการผลิตบัณฑิต ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานและเพิ่มศักยภาพความเป็นผู้นำทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
5. ส่งเสริมกิจกรรมที่ทำให้เกิดพัฒนาศักยภาพนิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีวินัย ความรอบรู้ จริยธรรม และความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกผูกพันกับสถาบัน รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง พระพุทธศาสนา และประเทศชาติ

¹ แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ปีงบประมาณ 2543-2549, (กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 24-28.

6. ส่งเสริมการจัดกิจกรรม ทั้งในและนอกหลักสูตร ให้สามารถตอบสนอง สัมฤทธิผลต่อทิศทางการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย

7. ส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยให้จัดทำคู่มือการประกัน คุณภาพทางการศึกษาสำหรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

8. ขยายโอกาสทางการศึกษาออกไปในส่วนภูมิภาค เพื่อรองรับการพัฒนาภูมิ ภาพ และสนองความต้องการศึกษาต่อของพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์

9. พัฒนาคุณภาพของพระสังฆาธิการ เพื่อให้เป็นผู้นำและมีส่วนสำคัญในการ ส่งเสริมพระพุทธศาสนา

10. ปรับปรุงรูปแบบการให้การศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ สมองสภาพปัญหาของท้องถิ่น ผสมผสานมิติของผู้รู้สึก ผู้รู้รอบ และผู้มีจิตสำนึก โดยการพัฒนา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมนิตินิต และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนิตินิตกับสังคม

11. ปรับปรุงระบบและวิธีการสอนในรูปแบบเดิม และพัฒนารูปแบบใหม่ ๆ โดย ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ

12. ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อเสริมบทบาทของประเทศในประชาคม โลก เช่น ทักษะด้านภาษา การจัดการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

13. เพิ่มจำนวนหลักสูตรนานาชาติ ทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาโดย สร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย หรือองค์กรทางด้านศาสนาในต่างประเทศ

14. ปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกและขยายกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าศึกษาโดย เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสได้เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามากขึ้น

มาตรการ

1. เร่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน และมุ่งสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ให้เป็นรูปธรรม

2. จัดระบบการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเสริม สร้างโลกทัศน์ และประสบการณ์โดยการเรียนทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติภาคสนาม

3. เร่งรัดจัดระบบการเรียนการสอนให้นิสิตมีความรู้ และทักษะด้านภาษาทั้ง ภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาต่างประเทศ

4. ปรับปรุงหลักสูตรและจัดระบบการเรียนการสอน โดยเน้นให้นิสิตได้เรียนรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

5. เร่งรัดศึกษากลุ่มเป้าหมาย และศักยภาพความพร้อมด้านอาคารสถานที่เพื่อขยายการศึกษาไปยังจังหวัดที่ไม่มีวิทยาเขตหรือวิทยาลัยสงฆ์
6. ปรับปรุงหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป ให้มีการศึกษาวิทยาศาสตร์ทั่วไปเน้นความสามารถในการคิดและใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนปรับปรุงสาระทางด้านสังคมศาสตร์ ให้มีลักษณะสหวิชา และมีความผสมกลมกลืน ระหว่างวิชาทางวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยเน้นทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. พัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของนิสิต ตลอดจนกิจกรรมนิสิตในมหาวิทยาลัยให้มีลักษณะผสมกลมกลืนกับกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมงานบริการวิชาการ แก่ชุมชน และกิจกรรมงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บัณฑิตมีโลกทัศน์กว้างขวาง และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม
8. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นตระหนักในสภาพปัญหาชุมชน และบทบาทของสงฆ์ในการเป็นผู้นำชุมชน
9. ดำเนินการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตรบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
10. ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมอาสาสมัครทางสังคมเพื่อสร้างจิตสำนึกในพระพุทธศาสนา เป็นผู้นำด้านจิตใจ และปัญญา รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการและสื่อพระสัทธรรม
11. จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครุต้นแบบที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
12. พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ไอทีทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ประกอบการสอน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
13. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดกลไกการดำเนินงาน และสร้างคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นทุกคณะ และทุกวิทยาเขต
14. จัดทำหลักสูตรระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขาวิชาต่าง เพื่อเปิดสอนขึ้นตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ
15. ปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการวิจัยและพัฒนา

16. ปรับปรุงระบบการลงทะเบียนและประเมินผลการศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งานให้มากขึ้น
17. พัฒนาห้องสมุดโดยจัดหาหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ CD-ROM และสื่อทัศนูปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้อาจารย์นำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาใช้ประกอบการสอนในรายวิชาที่สอนทุกคน
18. สนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ทุกคนผลิตตำรา หรือเอกสารประกอบการสอนที่มีคุณภาพในรายวิชาที่สอนทุกคน และสนับสนุนให้นำไปเป็นผลงานขอตำแหน่งทางวิชาการได้
19. จัดสรรทุนให้อาจารย์ได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งศึกษาต่อ การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ประชุม สัมมนาทางวิชาการ และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการวิจัย
20. จัดให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิตระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ
21. มุ่งเน้นพัฒนา และเสริมสร้างกิจกรรมทางวิชาการด้านศาสนา และปรัชญา ให้มีความก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ และนานาชาติ
22. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและควบคุมมาตรฐานภาษาต่างประเทศ
23. จัดตั้งหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บริการการเรียนการสอน และการวิจัยทั้งอาจารย์และนิสิต
24. พัฒนาองค์การนิสิตและจัดสรรทรัพยากรที่เกี่ยวกับงานกิจการนิสิต ให้มีบริการการเรียนการสอน และการวิจัยทั้งอาจารย์และนิสิต
25. จัดกิจกรรมการประชุม สัมมนาทางวิชาการ การศึกษา อบรม ศึกษาดูงาน และประสบการณ์การวิจัยแก่นิสิต โดยเฉพาะนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
26. ส่งเสริมให้นิสิตมีความรู้ และทักษะในการเผยแพร่ศิลปกรรมตามสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐและเอกชน
27. สนับสนุนองค์การนิสิตจัดและเข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันอุดมศึกษา และองค์กรภายนอกเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ให้นิสิต
28. จัดให้มีองค์การหรือผู้ทำหน้าที่ในการแนะแนวการศึกษาให้นิสิต เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา หน่วยแนะแนว เป็นต้น
29. กำหนดรูปแบบและกลไกการติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรม โดยให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม
30. กระตุ้นให้นิสิตจัดกิจกรรมและสร้างเครือข่ายการอบรมศิลปกรรม แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

31. จัดทำแผนการปฏิบัติศาสนกิจและกลไกในการติดตามประเมินผลให้สามารถเข้าไปสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ

2. ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม¹

นโยบาย

1. ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรของมหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพและความพร้อมในด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ การดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม โดยการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณอย่างเหมาะสม
3. สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาทางจิตใจ และควบคู่กับการพัฒนาทางวัตถุนบนพื้นฐานแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และความเจริญของบ้านเมือง
4. สร้างความตระหนักให้แก่นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และให้มีโลกทัศน์สากลเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา เพื่อการมีความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับนานาชาติ
5. ผสมผสานกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมเข้ากับภารกิจด้านอื่น ๆ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย เพื่อเอื้อต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพ และคุณลักษณะทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ให้แก่บัณฑิตและเป็นแบบฉบับที่ดีให้แก่สังคมภายนอก

มาตรการ

1. จัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อปฏิบัติภารกิจด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมให้กว้างขวางออกไป โดยมีการสนับสนุนด้านทรัพยากร กำลังคน งบประมาณ และระบบบริหารที่คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ
2. จัดทำแผนพัฒนาสำหรับการดำเนินภารกิจด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจนในระยะสั้นและระยะยาว
3. รณรงค์ในการระดมเงินทุนและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการริเริ่มโครงการทางศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

¹อ้างแล้ว, แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุทธยา ปิงบประมาณ 2543-2549, หน้า 32 - 33.

4. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น (Heritage-Based Curriculum)
5. พัฒนาสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ให้เสริมสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเพื่อสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่นักศึกษา
6. ส่งเสริมให้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษาต่างชั้น ต่างระดับอายุ และส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
7. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมหลักส่วนหนึ่งของหลักสูตรด้วย
8. จัดตั้งสถาบันหรือศูนย์วัฒนธรรมของประเทศที่นับถือศาสนาพุทธขึ้น ในมหาวิทยาลัย
9. จัดฝึกอบรมบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
10. จัดสัมมนาและอบรมพระสังฆาธิการและบุคลากรทางพระพุทธศาสนาในทุก ระดับอย่างต่อเนื่อง
11. สนับสนุนให้นิสิตจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งในและนอกสถานที่
12. ให้ความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ
13. สนับสนุนการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่มีความหลากหลายในทุกภูมิภาคของประเทศ
14. จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
15. จัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้วย

2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร อาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พุทธศักราช 2530 ของ วิไลพร สุวัฒน์พันธุ์กุล พ.ศ. 2537¹ โดยใช้แบบจำลองซิปปีโมเดล เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาโท ภาคปกติ ภาคค่ำ และภาคพิเศษ สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา จำนวน 205 คน วิธีการประเมิน ใช้การวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพราะเสริมสร้างความรู้ทางการบริหารอาชีวศึกษา โครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสมกับระยะเวลาที่ศึกษา เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถนำไปพัฒนาใช้ประโยชน์ต่อหน้าที่การงานได้

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับปานกลาง เนื่องจากห้องสมุดและแหล่งค้นคว้ามีน้อยขาดตำราและเอกสารวิชาการ

3. การประเมินกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมระดับมาก เพราะผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนของแต่ละวิชาให้เข้าใจอย่างชัดเจน และการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมระดับมาก ผู้เรียนรับรู้ผลการเรียนของตนและมีการนำผลการวัดผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย

4. การประเมินผลผลิต ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความก้าวหน้าทางวิชาการ มีเจตคติที่ดีต่อการบริหารอาชีวศึกษา และมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านอาชีวศึกษา

¹ วิไลพร สุวัฒน์พันธุ์ และคณะ, "การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พุทธศักราช 2530", วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง), 2537, หน้า บทคัดย่อ.

ลัดดา ถาวรวรรณ และคณะ¹ ได้ทำการวิจัย การติดตามประเมินผลโครงการอบรมข้าราชการครู ผู้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 7 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ (เพิ่มเติม) ตามนัยแห่ง กฎ ก.ค. ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2535) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่

1. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาครูของ ก.ค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแพร่ และเป็นไปตามความต้องการของครูจำนวนมาก และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนอย่างแท้จริงสมควรดำเนินการต่อไป

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ห้องประชุม งบประมาณที่ใช้ในการศึกษาอบรมมีความเพียงพอและมีคุณภาพระดับปานกลาง แต่หลักสูตรและบุคลากรมีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี สามารถแนะนำให้ผู้เข้ารับการอบรมให้มีความสามารถในการเขียนผลงานวิชาการได้มาก

4. ด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า ครูที่ผ่านการอบรมสามารถจัดทำผลงานวิชาการได้และมีความสามารถในการเขียนแผนการสอนได้อย่างถูกต้อง

5. ด้านผลกระทบของโครงการ ครูที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้บริหารและเพื่อนครูในโรงเรียน ให้มีการพัฒนาการด้านการเรียนการสอน และการทำผลงานวิชาการได้เป็นอย่างดี และนำไปจัดทำผลงานวิชาการในระดับสูง เช่น อาจารย์ 3 ของตนเองต่อไปได้

6. การติดตามผล พบว่า ครูที่ผ่านการอบรมสามารถนำสื่อ นวัตกรรม และเทคนิควิธีมาแก้ปัญหาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี จนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

¹ ลัดดา ถาวรวรรณ และคณะ, "การติดตามประเมินผลโครงการอบรมข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 7 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ (เพิ่มเติม) ตามนัยแห่งกฎ ก.ค. ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2535) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่", การค้นคว้าแบบอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2539, หน้า บทคัดย่อ.

ชัยชนะ สัมครรบ และคณะ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากในทุกด้านทุกรายการ ยกเว้นด้านปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ความพร้อมของนักเรียนซึ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร บางรายการที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนต่อสภาพตามความหวังในด้านกระบวนการเรียน การใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เนื้อหาวิชาของหลักสูตร ด้านนักเรียน การบริหารหลักสูตรและด้านคุณลักษณะที่คาดหวังของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประมวล ลอยฟ้า และคณะ² ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน (สอว.) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุโขทัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่พยายามส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนมาก ในขณะที่นักเรียนให้ความสนใจในระดับปานกลางซึ่งถือว่าการดำเนินโครงการคุ้มค่าการลงทุน และมีผลกระทบต่อนักเรียนโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนในด้านดี แต่การที่ผู้บริหารไม่ตอบสนองนโยบาย/ทิศทางการดำเนินงานและสม่ำเสมอ ประกอบกับ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวนลดลง

¹ ชัยชนะ สัมครรบ และคณะ, "การประเมินการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์", การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2540, หน้า บทคัดย่อ.

² ประมวล ลอยฟ้า และคณะ, "การประเมินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน (สอว.) ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย", การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2540, หน้า บทคัดย่อ.

ประดิษฐ์ ไสภาคดิษฐ์ และคณะ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่องประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผลการประเมินด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลการดำเนินงานของโครงการส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยการดำเนินงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และสรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ กศ.พช. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัตถุประสงค์ และการควบคุมดูแลกำกับและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิยม วิวรรณดิษฐกุล และคณะ² ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการพัฒนาการศึกษาบนพื้นที่สูงของวิทยาลัยเทคนิคแพร่ ปี 2541 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการทุกด้านในระดับมาก ข้อที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจสูงสุด คือ ในด้านบริบท หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความจำเป็นและให้การสนับสนุนโครงการอย่างเหมาะสม และวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านปัจจัยเบื้องต้น วิทยากรในการจัดอบรมมีความรู้ความสามารถเหมาะสม ด้านกระบวนการ การลงทะเบียนเข้ารับการอบรม มีความสะดวก ด้านผลผลิตควรมีการจัดอบรมตามโครงการนี้ต่อไป และผู้เข้ารับการอบรมต้องการมีความรู้ในระดับสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ต่อการดำเนินโครงการโดยรวมทุกด้าน ทั้งที่จำแนกอายุ ระดับความรู้ และสาขาวิชาที่เข้ารับการอบรม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาพร วิรัตน์ภรณ์³ ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการเสมาพัฒนาชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการประเมินพบว่า

1. ด้านสภาวะแวดล้อม

¹ ประดิษฐ์ ไสภาคดิษฐ์ และคณะ, "ประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) จังหวัดอุตรดิตถ์", การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2541, หน้า บทคัดย่อ.

² นิยม วิวรรณดิษฐกุล และคณะ, "การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการพัฒนาการศึกษาบนพื้นที่สูงของวิทยาลัยเทคนิคแพร่ ปี 2541", การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2542, หน้า บทคัดย่อ.

³ สุภาพร วิรัตน์ภรณ์, "การประเมินโครงการเสมาพัฒนาชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน", วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2543, บทคัดย่อ.

1.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษามีความเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาชีวิตเป็นโครงการที่มีความสำคัญ ที่ควรจะดำเนินการต่อไป เพราะมีความสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ปกครอง แต่ควรมีการเพิ่มทุนการศึกษาให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของนักเรียนตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษามีความเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาชีวิตเป็นโครงการที่มีความสำคัญที่ควรจะดำเนินการต่อไป แต่ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานของโครงการ

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษามีความเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาชีวิตเป็นโครงการสำคัญที่ควรจะดำเนินการต่อไป แต่ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการให้ทั่วถึง

3. ด้านกระบวนการ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษามีความเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาชีวิตเป็นโครงการที่มีความสำคัญที่ควรจะดำเนินการต่อไป แต่เพื่อให้โครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับขั้นตอนการคัดเลือกนักเรียน เพื่อรับทุนให้มีความยุ่งยากน้อยลง ทั้งพยายามจัดการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินทุนการศึกษา ให้มีความรวดเร็ว และทันต่อความต้องการของนักเรียน

4. ด้านผลผลิต ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนผู้ได้รับการศึกษามีความเห็นว่าเป็นโครงการพัฒนาชีวิตเป็นโครงการที่มีความสำคัญที่ควรจะดำเนินการต่อไป เพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์ แต่ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับความเสมอภาค ความเป็นธรรมและความยุติธรรมสำหรับบุคคลที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับทุนการศึกษา

ณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์ และคณะ¹ ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ โดยสอบถามจากผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ จำนวน

¹ ณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์และคณะ, "การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา", รายงานการวิจัย, (พะเยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา), 2544, บทคัดย่อ.

14 รูป/คน วิทยากร/ครูผู้สอน จำนวน 9 รูป/คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 รูป/คน ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 107 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบท

1.1 ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นโยบายการดำเนินงานโครงการ สภาพทั่วไปของวิทยาเขตพะเยา

1.2 วิทยากร/ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นโยบายการดำเนินงาน สภาพทั่วไปของวิทยาเขตพะเยา

1.3 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นโยบายการดำเนินงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพทั่วไปของวิทยาเขตพะเยา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

2.1 ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริการ สภาพการจัดการเรียนการสอน

2.2 วิทยากร/ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริการ สภาพการจัดการเรียนการสอน

2.3 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความต้องการเข้ารับการศึกษ การจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริการ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร

3. ด้านกระบวนการดำเนินการ

3.1 ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริการดำเนินงาน

3.2 วิทยากร/ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน

3.3 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การดำเนินการจัดการ

4. ด้านผลผลิต

4.1 ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

4.2 วิทยากร/ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความก้าวหน้าทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม มีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานจนประสบผลสำเร็จ และมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานการเรียน การสอน

4.4 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความยอมรับนับถือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความก้าวหน้า

5. ด้านผลกระทบ

5.1 ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผลกระทบต่อการบริหารหรือการปฏิบัติงาน

5.2 วิทยากร/ครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลกระทบต่อการ ปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ดี

5.3 ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลกระทบต่อการ ปฏิบัติงาน ผลกระทบต่อชุมชน สังคม เป็นไปในทิศทางที่ดี

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการ โดยเฉพาะองค์ประกอบตาม แนวคิดทฤษฎีรูปแบบการประเมินของสแต็ก (Stake, R.E.) รูปแบบการประเมินของชิปปี้ (CIPP Model) รูปแบบการประเมินแบบบูรณาการ และการประยุกต์นำเอาการประเมินผลของโครงการ (Impact Evaluation) เข้ามา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำเอาการวิเคราะห์โครงการ โดยการวิเคราะห์ โครงการโดยองค์ประกอบ และการวิเคราะห์โครงการโดยระบบเข้ามาใช้ในการประเมินเพื่อให้เกิด ความสอดคล้อง ระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของงานวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือในภาพรวม โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

3.2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

3.3 การรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา จำนวน 350 รูป

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนประชากร

คณะที่ตั้ง	พุทธศาสตร์	ครุศาสตร์	สังคมศาสตร์	มนุษยศาสตร์	ประชากร
วิทยาเขตแพร่	47	22	30	-	99
วิทยาเขตเชียงใหม่	14	17	51	46	128
วิทยาเขตพะเยา	40	12	71	-	123
รวม (รูป)	101	51	152	46	350

3.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
2. ด้านกระบวนการ (Process)
3. ด้านผลผลิต (Output)
4. ด้านผลกระทบ (Impact)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ท (Likert' s Scale) คือ

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	ให้น้ำหนักคะแนน	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน	1	คะแนน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารตำรา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแนวประเด็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา
3. นำแนวประเด็นแบบสอบถามที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ
4. ปรับปรุงแนวแบบสอบถาม และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

4.1 ดร.ประมุข สารพันธ์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.2 อาจารย์รุ่งทิพย์ กัลลาหาญ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่

4.3 นายสาทร แก่นมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล

4.4 นายเชิดพงศ์ ชัยวรรณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ยางยวง

4.5 นายณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

สำหรับแบบสอบถามมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) Index of Concurrence¹

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเท่ากับ .50 หรือมากกว่า หมายความว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ส่วนค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าน้อยกว่า .50 หมายความว่าข้อความนั้นต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป เพราะถือว่าเป็นข้อความที่ขาดความตรงตามเนื้อหาหรือมีความตรงตามเนื้อหาต่ำเกินไป

6. นำแนวประเด็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงแล้ว ไปใช้ทดลองกับกลุ่มประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ที่วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ จำนวน 15 ฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)²

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_x^2} \right)$$

¹ รัตนะ บัวสนธ์, ดร., การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน, (กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540), หน้า 53.

² เกษม สาทิตย์ทิพย์. รศ., ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 2, (พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตนสุวรรณ์, 2542), หน้า 186.

เมื่อ	α	= ความเที่ยงของแบบสอบถาม
	k	= จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	σ_i^2	= ความแปรปรวนของคะแนนข้อสอบรายข้อ
	σ_x^2	= ความแปรปรวนของคะแนนรวมข้อแบบสอบถาม

ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.96

7. นำแนวประเด็นการแบบสอบถาม ฉบับจริงไปเก็บข้อมูลจากประชากรที่กำหนดไว้

3.3 การรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. คณะผู้วิจัย ทำหนังสือถึงรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. คณะผู้วิจัย ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามการวิจัยถึงรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพะเยาเพื่อให้หนังสือได้กรอกแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็น ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 281 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.29

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำแนวประเด็นแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) for windows
3. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดย การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้¹

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ โดยใช้สถิติดังนี้
 - 1) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ)
 - 2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
 - 3) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า F-test

¹ บุญชม ศรีสะอาด. รศ. ดร., การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543),

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยประเมินในภาพรวมของโครงการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตาราง และมีคำบรรยายประกอบคำอธิบาย โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

% หมายถึง ค่าร้อยละ (Percentage)

μ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Means)

σ หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

F หมายถึง ค่าเอฟที่ได้จากการคำนวณ

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้แบ่งผลการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเป็นคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
2. ด้านกระบวนการ (Process)
3. ด้านผลผลิต (Output)
4. ด้านผลกระทบ (Impact)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามที่ตั้งวิทยาเขต และคณะวิชา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต

ที่ตั้งวิทยาเขต	จำนวน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
แพร่	99	90	25.71
เชียงใหม่	128	83	23.71
พะเยา	123	108	30.86
รวม	350	281	80.29

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นนิสิตที่ศึกษาอยู่ในวิทยาเขตแพร่ จำนวน 90 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.71 วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 83 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.71 และวิทยาเขตพะเยา จำนวน 108 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.86

ตารางที่ 4

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
พุทธศาสตร์	101	87	24.86
ครุศาสตร์	51	35	10
สังคมศาสตร์	152	126	36
มนุษยศาสตร์	46	33	9.43
รวม	350	281	80.29

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นนิสิตที่ศึกษาอยู่ในคณะพุทธศาสตร์ จำนวน 87 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.86 คณะครุศาสตร์ จำนวน 35 รูป คิดเป็นร้อยละ 10 คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 126 รูป คิดเป็นร้อยละ 36 และคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 9.43

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินผลผลิต และด้านผลกระทบ ดังแสดงในตาราง 5-8

ตารางที่ 5

แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	3.35	1.04	ปานกลาง
2	ด้านกระบวนการ	3.20	1.06	ปานกลาง
3	ด้านผลผลิต	3.39	1.04	ปานกลาง
4	ด้านผลกระทบ	3.41	1.04	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.32	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผลกระทบ ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ

ตารางที่ 6

แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
	ด้านปัจจัยนำเข้า			
1	มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.48	0.96	ปานกลาง
2	มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.33	0.95	ปานกลาง
3	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม	3.35	1.01	ปานกลาง
4	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	3.54	1.05	มาก
5	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม	3.57	1.02	มาก
6	หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.55	1.04	มาก
7	มีการวางแผนอย่างเหมาะสมในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.22	1.03	ปานกลาง
8	ประเภทและลักษณะของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของนิสิตได้	3.48	1.01	ปานกลาง
9	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท	3.25	0.96	ปานกลาง
10	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเพียงพอ	2.78	1.12	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.35	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 5 วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม ($\mu = 3.57$) อันดับสอง คือ ข้อ 6 หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ($\mu = 3.55$) อันดับสาม คือ ข้อ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ($\mu = 3.54$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเพียงพอ ($\mu = 2.78$)

ตารางที่ 7

แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
	ด้านกระบวนการ			
1	มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน	3.31	1.11	ปานกลาง
2	การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง	3.30	0.99	ปานกลาง
3	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.07	1.03	ปานกลาง
4	มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างทั่วถึง	3.08	1.12	ปานกลาง
5	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการแบ่งกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่นิสิตเรียน	3.25	1.06	ปานกลาง
6	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างอิสระ	3.26	1.08	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
7	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.02	1.07	ปานกลาง
8	คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการให้การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นิสิตอย่างเหมาะสม	3.25	1.04	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยมีการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.20	1.01	ปานกลาง
10	มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.28	1.04	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.20	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่าการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านกระบวนการ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 1 มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน ($\mu = 3.31$) อันดับสอง คือ ข้อ 2 การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ($\mu = 3.30$) อันดับสาม คือ ข้อ 10 มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\mu = 3.28$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 7 มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\mu = 3.02$)

ตารางที่ 8

แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
	ด้านผลผลิต			
1	มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.31	1.05	ปานกลาง
2	มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และคณะสงฆ์	3.36	1.02	ปานกลาง
3	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้	3.37	1.02	ปานกลาง
4	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากภาคทฤษฎี	3.37	1.06	ปานกลาง
5	นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	3.42	1.00	ปานกลาง
6	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและสังคม	3.52	1.08	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.39	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่าการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านผลผลิต เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 6 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและสังคม ($\mu = 3.52$) อันดับสอง คือ ข้อ 5 นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ($\mu = 3.42$) อันดับสาม คือ ข้อ 3, 4 นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริม

หลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้ และโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากภาคทฤษฎี ($\mu = 3.37$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 1 มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 3.31$)

ตารางที่ 9

แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	ระดับ
	ด้านผลกระทบ			
1	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒	3.47	0.98	ปานกลาง
2	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.46	0.94	ปานกลาง
3	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของชุมชนและคณะสงฆ์	3.37	1.08	ปานกลาง
4	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.48	1.02	ปานกลาง
5	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.54	1.04	มาก
6	มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ	3.17	1.15	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.41	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่าการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านผลกระทบ เรียงตามลำดับ

จากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 5 นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 3.54$) อันดับสอง คือ ข้อ 4 นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 3.48$) อันดับสาม คือ ข้อ 1 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ($\mu = 3.47$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 6 มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ ($\mu = 3.17$)

4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ ดำเนินการผลิต และด้านผลกระทบ ระหว่างที่ตั้งของวิทยาเขตและคณะวิชา ดังแสดงในตาราง 10-14

ตารางที่ 10

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ระหว่างที่ตั้งของวิทยาเขต

ด้านที่	รายการ	ที่ตั้ง						F
		วิทยาเขตแพร่		วิทยาเขต เชียงใหม่		วิทยาเขต พะเยา		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	3.77	0.93	3.05	1.02	3.24	1.03	12.898**
2	ด้านกระบวนการ	3.59	0.98	2.93	1.03	3.09	1.06	9.992**
3	ด้านผลิต	3.87	0.91	3.02	1.04	3.28	0.99	17.380**
4	ด้านผลกระทบ	3.84	0.96	3.10	1.01	3.30	1.02	13.430**
	รวมเฉลี่ย	3.75	0.96	3.01	1.02	3.21	1.03	13.023**

$$F_{.01,2,278} = 4.65$$

$$F_{.05,2,278} = 3.01$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 13.023$) ส่วนรายด้าน พบว่าด้านกระบวนการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

สำหรับในภาพรวม เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 10

ตารางที่ 11

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวม

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2
μ_1 (วิทยาเขตแพร่)	-	-
μ_2 (วิทยาเขตเชียงใหม่)	0.739	-
μ_3 (วิทยาเขตพะเยา)	0.447	0.059

จากตารางที่ 11 พบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ นิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านที่	รายการ	ที่ตั้ง						F
		วิทยาเขตแพร่		วิทยาเขต เชียงใหม่		วิทยาเขต พะเยา		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านปัจจัยนำเข้า							
1	มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการดำเนินโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.87	0.77	3.11	1.05	3.44	0.93	14.866**
2	มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.74	0.74	2.99	0.88	3.25	1.02	16.022**
3	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม	3.78	0.82	3.01	1.02	3.24	1.02	14.770**
4	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.08	0.94	3.18	1.04	3.36	0.97	20.874**
5	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต เพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม	4.02	0.94	3.11	0.96	3.55	0.98	19.570**
6	หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.97	0.95	3.33	1.03	3.38	1.04	11.290**
7	มีการวางแผนอย่างเหมาะสมในการดำเนิน งานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.59	0.97	3.01	1.02	3.06	1.03	9.109**
8	ประเภทและลักษณะของโครงการ กิจกรรม เสริมหลักสูตรมีส่วนส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของนิสิตได้	3.99	0.79	3.19	1.02	3.29	1.01	18.999**
9	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท	3.61	0.83	2.96	0.94	3.17	1.00	11.108**
10	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการใน โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเพียงพอ	3.10	1.14	2.61	1.09	2.63	1.07	5.746**
	รวม	3.77	0.93	3.05	1.02	3.24	1.03	12.898**

F .01,2,278 = 4.65

F .05,2,278 = 3.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 12.898$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method) ดังรายละเอียดในตาราง 13

ตารางที่ 13

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2
μ_1 (วิทยาเขตแพร่)	-	-
μ_2 (วิทยาเขตเชียงใหม่)	11.294**	-
μ_3 (วิทยาเขตพะเยา)	6.953**	0.853

จากตารางที่ 13 พบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านกระบวนการ

ด้านที่	รายการ	ที่ตั้ง						F
		วิทยาเขตแพร่		วิทยาเขต เชียงใหม่		วิทยาเขต พะเยา		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านกระบวนการ							
1	มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน	3.74	0.94	2.98	1.09	3.21	1.14	12.025**
2	การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง	3.77	0.79	2.96	1.04	3.18	0.96	17.552**
3	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.49	1.00	2.73	0.98	2.97	0.99	13.380**
4	มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างทั่วถึง	3.47	1.11	2.71	0.96	3.04	1.16	10.538**
5	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการแบ่งกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่นิสิตเรียน	3.68	0.92	2.96	1.04	3.10	1.08	12.124**
6	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างอิสระ	3.51	1.02	3.01	1.06	3.23	1.12	4.737**
7	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.31	1.02	2.80	1.06	2.94	1.07	5.641**
8	คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการให้การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นิสิตอย่างเหมาะสม	3.67	0.90	3.07	1.03	3.03	1.05	11.852**
9	มหาวิทยาลัยมีการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.60	0.99	3.01	0.94	3.02	0.99	10.974**
10	มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.61	1.01	3.01	1.03	3.20	1.00	8.000**
	รวมเฉลี่ย	3.59	0.98	2.93	1.03	3.09	1.06	9.992**

F .01,2,278 = 4.65

F .05,2,278 = 3.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.992$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 15

ตารางที่ 15

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านกระบวนการ

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2
μ_1 (วิทยาเขตแพร่)	-	-
μ_2 (วิทยาเขตเชียงใหม่)	8.926**	-
μ_3 (วิทยาเขตพะเยา)	5.828**	0.570

จากตารางที่ 15 พบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ
กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านผลผลิต

ด้านที่	รายการ	ที่ตั้ง						F
		วิทยาเขตแพร่		วิทยาเขต เชียงใหม่		วิทยาเขต พะเยา		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านผลผลิต							
1	มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.72	0.90	2.98	1.08	3.23	1.03	12.466**
2	มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน และคณะสงฆ์	3.77	0.91	2.96	1.10	3.33	0.92	14.790**
3	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้า ร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไป ประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้	3.92	0.88	2.93	0.97	3.25	0.97	25.533**
4	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทำให้ นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจาก ภาคทฤษฎี	3.90	0.99	3.05	1.01	3.17	1.00	19.107**
5	นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	3.93	0.96	3.00	0.99	3.31	0.94	22.822**
6	โครงการ กิจกรรม เสริม หลัก สูตร ทำ ให้ นิสิต เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและ สังคม	4.00	3.19	1.08	3.37	1.07	15.1	44**

รวมเฉลี่ย	3.87	0.91	3.02	1.04	3.28	0.99	17.380**
-----------	------	------	------	------	------	------	----------

$F_{.01,2,278} = 4.65$

$F_{.05,2,278} = 3.01$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 17.380$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 17

ตารางที่ 17

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลผลิต

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2
μ_1 (วิทยาเขตแพร่)	-	-
μ_2 (วิทยาเขตเชียงใหม่)	16.236**	-
μ_3 (วิทยาเขตพะเยา)	8.880**	1.653

จากตารางที่ 17 พบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านผลกระทบ

ด้านที่	รายการ	ที่ตั้ง						F
		วิทยาเขตแพร่		วิทยาเขต เชียงใหม่		วิทยาเขต พะเยา		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านผลกระทบ							
1	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒	3.89	0.85	3.19	0.94	3.32	0.99	13.969**
2	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.89	0.77	3.25	1.01	3.25	0.91	15.375**
3	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของชุมชนและคณะสงฆ์	3.80	1.02	3.00	1.04	3.29	1.06	13.296**
4	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.91	0.97	3.16	0.96	3.36	0.99	14.224**
5	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.99	0.97	3.20	1.02	3.43	0.99	14.701**
6	มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ	3.56	1.10	2.78	1.04	3.14	1.16	10.552**
	รวมเฉลี่ย	3.84	0.96	3.10	1.01	3.30	1.02	13.430**

$$F_{.01,2,278} = 4.65$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$$F_{.05,2,278} = 3.01$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบจำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 13.430$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 19

ตารางที่ 19

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลกระทบ

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2
μ_1 (วิทยาเขตแพร่)	-	-
μ_2 (วิทยาเขตเชียงใหม่)	12.251**	-
μ_3 (วิทยาเขตพะเยา)	7.420**	0.973

จากตารางที่ 19 พบว่า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 20

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ระหว่างคณะวิชา

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	3.61	0.99	3.73	0.94	3.13	1.02	3.14	1.08	9.088**
2	ด้านกระบวนการ	3.40	1.01	3.72	0.95	2.95	1.03	3.08	1.08	10.229**
3	ด้านผลผลิต	3.61	0.99	3.88	0.92	3.16	1.00	3.17	1.10	10.449**
4	ด้านผลกระทบ	3.65	0.98	3.83	0.87	3.14	1.06	3.38	1.02	10.016**
	รวมเฉลี่ย	3.55	1.00	3.77	0.93	3.08	1.03	3.17	1.08	9.792**

$$F_{.01,3,277} = 3.82$$

$$F_{.05,3,277} = 2.62$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.792$) ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านแตกต่างกันกระบวนการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

สำหรับในภาพรวม เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 21

ตารางที่ 21

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวม

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2	μ_3
μ_1 (พุทธศาสตร์)	-	-	-
μ_2 (ครุศาสตร์)	0.025	-	-
μ_3 (สังคมศาสตร์)	0.233	0.268	-
μ_4 (มนุษยศาสตร์)	0.071	0.126	0.004

จากตารางที่ 21 พบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ กับนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 22

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านปัจจัยนำเข้า

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านปัจจัยนำเข้า									
1	มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.83	0.87	3.80	0.80	3.25	0.90	3.09	1.16	10.249**
2	มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.66	0.87	3.71	0.96	3.07	0.88	3.06	0.95	10.334**
3	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม	3.63	0.86	3.74	0.89	3.13	1.03	3.00	1.04	8.010**
4	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	3.83	0.99	3.94	0.97	3.29	1.00	3.27	1.14	7.412**
5	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม	3.95	0.93	3.97	0.89	3.29	1.01	3.21	0.91	11.676**
6	หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.86	1.04	3.91	0.85	3.23	1.02	3.58	0.95	8.599**
7	มีการวางแผนอย่างเหมาะสมในการดำเนิน	3.44	0.96	3.54	0.85	2.98	1.05	3.18	1.11	4.793**

8	งานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประเภทและลักษณะของโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมี ส่วนส่งเสริม และ พัฒนาศักยภาพของนิสิตได้	3.70	0.91	4.09	0.70	3.25	1.00	3.18	1.14	9.663**
9	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเสริม หลักสูตรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ ละประเภท	3.34	0.88	3.54	0.78	3.14	1.02	3.09	1.03	2.201

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
10	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ ในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความ เพียงพอ	2.85	1.09	3.03	1.25	2.66	1.07	2.76	1.18	1.189
	รวม	3.61	0.99	3.73	0.94	3.13	1.02	3.14	1.08	9.088**

$$F_{.01,3,277} = 3.82$$

$$F_{.05,3,277} = 2.62$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกตามคณะวิชา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.088$)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ และนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีความคิดเห็นเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 9 และ ข้อ 10

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 23

ตารางที่ 23

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2	μ_3
μ_1 (พุทธศาสตร์)	-	-	-
μ_2 (ครุศาสตร์)	0.118	-	-
μ_3 (สังคมศาสตร์)	3.885**	3.232*	-
μ_4 (มนุษยศาสตร์)	1.773	1.938	0.001

จากตารางที่ 23 พบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า มากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตคณะครุศาสตร์ มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 24

แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านกระบวนการ

ที่	รายการ	คณะวิชา				F
		พุทธศาสตร์	ครุศาสตร์	สังคมศาสตร์	มนุษยศาสตร์	

		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
	ด้านกระบวนการ									
1	มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน	3.61	1.02	3.86	1.09	3.01	1.03	3.12	1.20	9.170**
2	การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง	3.60	.094	3.74	0.95	3.02	0.91	3.12	1.04	9.395**
3	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.24	0.99	3.51	0.95	2.87	1.02	2.88	1.04	5.091**
4	มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างทั่วถึง	3.40	1.12	3.40	1.09	2.84	1.09	2.79	0.89	6.297**

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
5	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการแบ่งกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่นิสิตเรียน	3.52	1.02	3.66	0.87	2.97	1.04	3.18	1.09	7.049**
6	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างอิสระ	3.32	1.03	3.86	0.94	3.07	1.08	3.15	1.13	5.234**
7	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.16	1.02	3.60	0.95	2.75	1.01	3.03	1.19	6.982**
8	คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการให้การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นิสิตอย่างเหมาะสม	3.45	0.92	3.94	0.84	2.90	1.00	3.27	1.11	12.292**
9	มหาวิทยาลัยมีการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.34	0.98	3.77	0.91	2.98	0.99	3.06	0.95	6.869**
10	มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.40	0.96	3.83	0.86	3.05	1.08	3.24	0.99	6.081**
	รวมเฉลี่ย	3.40	1.01	3.72	0.95	2.95	1.03	3.08	1.08	10.229**

$$F_{.01,3,277} = 3.82$$

$$F_{.05,3,277} = 2.62$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ จำแนกตามคณะวิชา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.229$)

ด้านผลผลิต										
1	มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.59	0.98	3.74	0.85	3.09	1.01	3.00	1.21	7.356**
2	มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และคณะสงฆ์	3.62	0.96	3.77	1.03	3.13	0.89	3.12	1.27	6.851**
3	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้	3.60	1.04	3.94	0.94	3.14	0.92	3.03	1.00	9.158**

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
4	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากภาคทฤษฎี	3.55	0.97	3.97	1.01	3.12	1.06	3.18	1.03	7.773**
5	นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้	3.60	0.99	3.91	0.82	3.20	0.99	3.27	0.96	6.408**
6	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและสังคม	3.72	1.01	3.91	0.92	3.20	1.11	3.39	1.07	4.639**
	รวมเฉลี่ย	3.61	0.99	3.88	0.92	3.16	1.00	3.17	1.10	10.449**

F .01,3,277 = 3.82

F .05,3,277 = 2.62

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ จำแนกตามคณะวิชา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F = 10.449)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ และนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีความคิดเห็นเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

ด้านผลกระทบ										
1	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒	3.66	0.93	3.89	0.72	3.26	1.02	3.30	0.94	5.632**
2	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.66	0.87	3.83	0.75	3.17	0.96	3.64	0.95	8.010**
3	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของชุมชนและคณะสงฆ์	3.71	1.08	3.77	0.94	3.04	1.04	3.30	0.97	8.943**

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ที่	รายการ	คณะวิชา								F
		พุทธศาสตร์		ครุศาสตร์		สังคมศาสตร์		มนุษยศาสตร์		
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
4	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.69	1.00	3.91	0.78	3.21	1.01	3.45	1.02	6.595**
5	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.79	0.95	3.97	0.86	3.25	1.07	3.55	0.96	7.610**
6	มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ	3.41	0.99	3.60	1.12	2.91	1.18	3.03	1.17	5.496**
	รวมเฉลี่ย	3.65	0.98	3.83	0.87	3.14	1.06	3.38	1.02	10.016**

$$F_{.01,3,277} = 3.82$$

$$F_{.05,3,277} = 2.62$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ จำแนกตามคณะวิชา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.016$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ และนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีความคิดเห็นเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

สำหรับในรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังรายละเอียดในตาราง 29

ตารางที่ 29

แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลผลิต

ความแตกต่าง	μ_1	μ_2	μ_3
μ_1 (พุทธศาสตร์)	-	-	-
μ_2 (ครุศาสตร์)	0.265	-	-
μ_3 (สังคมศาสตร์)	4.379**	4.270**	-
μ_4 (มนุษยศาสตร์)	0.571	1.126	0.493

จากตารางที่ 29 พบว่า นิสิตคณะพุทธศาสตร์มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ และนิสิตคณะครุศาสตร์มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

จากการประมวลข้อเสนอแนะของนิสิต ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1. ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ ควรเขียนจุดประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นิสิตได้เข้าใจชัดเจน และระบุรายละเอียดของการจัดโครงการกิจกรรม

เสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร ให้นิสิตได้มีส่วนร่วมโดยให้นิสิตเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม มีคณาจารย์เป็นผู้แนะนำ ในการจัดแต่ละครั้ง ต้องคำนึงถึงความพร้อมของนิสิต ระยะเวลา งบประมาณ และสถานที่ นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรวางแผนล่วงหน้า มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง รวมถึงการประสานงานที่ดีที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่นิสิตไม่เข้าใจรูปแบบการจัดและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการประชุมวางแผน ขาดงบประมาณดำเนินการ ในส่วนของห้องเรียนนั้นเวลาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนิสิตต้องจัดหา งบประมาณเองและขาดประสบการณ์

2. ด้านกระบวนการ นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ การดำเนินการจัดโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมขาดผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาก ๆ มาบรรยายในโครงการ ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดให้มีสาระน่าสนใจ ผู้บริหารบางแห่งยังไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร รวมทั้งขาดความร่วมมือจากนิสิต ซึ่งยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม การติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ควรกระจายลงสู่สังคมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ การจัดกิจกรรมควรจัดต่อเนื่องทุกปี

3. ด้านผลผลิต นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละโครงการให้ชัดเจน บางโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและสังคมนำไปใช้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมไม่ได้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเน้นด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าด้านวิชาการบางรายวิชา คณาจารย์ไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการบรรยายในห้องเรียนที่มีสื่อเฉพาะแผ่นใสเท่านั้น ทำให้นิสิตไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนเต็มตามศักยภาพ

4. ด้านผลกระทบ นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ อาจารย์และนิสิตต้องประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันก่อนนิสิตส่วนใหญ่ไม่เข้าใจรูปแบบการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร นโยบายในการจัดไม่ชัดเจน บางโครงการไม่มีประสิทธิภาพและควรมีการประเมินผลการจัดโครงการทุกครั้ง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ระบบการบริหารและจัดการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาในทุกๆระดับ เพราะการที่จะพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าประสงค์ตามเจตนารมณ์ของภาครัฐบาลในด้านเศรษฐกิจการเมือง ชุมชน และสังคมนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนา “คน” และพื้นฐานของการพัฒนา “คน” คือการศึกษาและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 มีจุดมุ่งหมายและหลักการไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และในมาตราที่ 4 ได้นิยามการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ ที่มุ่งพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการและความคิดด้านต่าง ๆ โดยเน้นให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนของพระราชวรมนูนี้ ที่กล่าวว่า การศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อนำไปสู่สังคมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมต่อมาจากการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและความพร้อมทางด้านทักษะปฏิบัติ ในระดับอุดมศึกษามีปรัชญาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อเป็นกำลังคน (Manpower) เป็นการผลิตบัณฑิตเพื่อสนองทางด้านมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานวิชาการ และตอบสนองความต้องการของสังคมและเพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ (Manhood) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานอกจากผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการแล้วต้องพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย คือ เสริมกิจกรรมตามหลักสูตร เสริมสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนอกหลักสูตรจะเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณสมบัติ เสริมสร้างบุคลิกภาพและสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนิสิต นักศึกษานอกเหนือไปจากกิจกรรมการศึกษาตามหลักสูตรในชั้นเรียน เพื่อที่จะทำให้การศึกษาเล่าเรียนสำเร็จเป็นบัณฑิตที่

เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ มีวิจรรณญาณ เสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรม และสุขภาพ สอดคล้องกับมติดังกล่าว เมื่อวันที่ 5 มิ.ย. 2522 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ไว้ดังนี้ คือ “สนับสนุนให้มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ในฐานะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาการและวิชาชีพ ส่งเสริมพลานามัยปลูกฝังคุณธรรม และพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงภารกิจนี้ และประกอบกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะเวลาที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน 4 ประการ คือ ด้านผลิตบัณฑิต วิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคม สำหรับแผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา ในส่วนงานจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพุทธศาสนา สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด มีความเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก มีศรัทธาที่จะอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และเสียสละเพื่อส่วนรวม จึงได้กำหนดกลยุทธ์ มาตรการ โครงการ และดัชนีชี้วัด ในการพัฒนา โดยกลยุทธ์ที่ 2 ตามมาตรการในข้อที่ 9 ปรับกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยใช้กลไกประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือ มีมาตรการในการส่งเสริมให้ นิสิต ได้คิดริเริ่มกิจกรรมการพัฒนารับรู้ในมหาวิทยาลัย และสังคมภายนอกอย่างเหมาะสม ซึ่งได้กำหนดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการจัดการศึกษา และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในโรงเรียน โครงการศึกษานอกสถานที่ โครงการอภิปรายสัมมนาและโครงการชมรมภาษา ฯลฯ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในด้านการเป็นผู้นำ และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานในระบบการรวมกลุ่มและระบบองค์กรระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชนต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต และคณะวิชาที่นิสิตสังกัด

กำหนดขอบเขตการวิจัย คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ นิสิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จำนวน 90 รูป วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 83 รูป วิทยาเขตพะเยา จำนวน 108 รูป รวม 350 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเป็นคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความเป็นคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามที่ตั้งวิทยาเขต และคณะวิชา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Means) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F – test)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเป็นคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ โดยสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น 281 รูป คิดเป็นร้อยละ 80.29 จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต คือ วิทยาเขตแพร่ จำนวน

90 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.71 วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 83 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.71 และวิทยาเขตพะเยา 108 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.89 จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 87 คิดเป็นร้อยละ 24.86 คณะครุศาสตร์ จำนวน 35 คิดเป็นร้อยละ 10 คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 126 คิดเป็นร้อยละ 36 และคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 9.43

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านปัจจัยนำเข้า การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 5 วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม ($\mu = 3.57$) อันดับสอง คือ ข้อ 6 หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ($\mu = 3.55$) อันดับสาม คือ ข้อ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ($\mu = 3.54$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเพียงพอ ($\mu = 2.78$)

2. ด้านกระบวนการ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 1 มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน ($\mu = 3.31$) อันดับสอง คือ ข้อ 2 การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ($\mu = 3.30$) อันดับสาม คือ ข้อ 10 มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\mu = 3.28$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 7 มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\mu = 3.02$)

3. ด้านผลผลิต การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 6 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม

เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและสังคม ($\mu = 3.52$) อันดับสอง คือ ข้อ 5 นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ($\mu = 3.42$) อันดับสาม คือ ข้อ 3, 4 นิสิตสามารถนำความรู้ ที่ได้รับการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้ และโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร สามารถทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรง นอกเหนือจากภาคทฤษฎี ($\mu = 3.37$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 1 มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 3.31$)

4. ด้านผลกระทบ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ข้อ 5 นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 3.54$) อันดับสอง คือ ข้อ 4 นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 3.48$) อันดับสาม คือ ข้อ 1 โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ($\mu = 3.47$) อันดับสุดท้าย คือ ข้อ 6 มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ ($\mu = 3.17$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ จำแนกตามที่ตั้งวิทยาเขต และคณะวิชา พบว่า

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 13.023$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ด้านกระบวนการ ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ด้านผลผลิต ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ด้านผลกระทบ ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับในภาพรวม และรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ในภาพรวมนิสิตของวิทยาเขตแพร่ นิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ด้านกระบวนการ นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านผลผลิต นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ด้านผลกระทบ นิสิตของวิทยาเขตแพร่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ มากกว่านิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่ และนิสิตของวิทยาเขตพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตของวิทยาเขตเชียงใหม่กับนิสิตของวิทยาเขตพะเยา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชาที่

สังกัด ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.792$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 9 และ ข้อ 10

1.2 ด้านกระบวนการ ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ด้านผลผลิต ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ด้านผลกระทบ ทั้งในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับในภาพรวม และรายด้าน เมื่อพบความแตกต่างได้ทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ในภาพรวมนิสิตของวิทยาเขตแพร่ นิสิตคณะพุทธศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ กับนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า มากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตคณะครุศาสตร์ มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านกระบวนการ นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ มากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตคณะครุศาสตร์ มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านผลผลิต นิสิตคณะพุทธศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ

ด้านผลผลิต มากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตคณะครุศาสตร์ มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ด้านผลกระทบ นิสิตคณะพุทธศาสตร์มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ และนิสิตคณะครุศาสตร์มีความคิดเห็นมากกว่านิสิตคณะสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการประมวลข้อเสนอแนะของนิสิต ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1. ด้านปัจจัยนำเข้า นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ ควรเขียนจุดประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นิสิตได้เข้าใจชัดเจน และระบุรายละเอียดของการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร ให้นิสิตได้มีส่วนร่วม โดยให้นิสิตเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม มีคณาจารย์เป็นผู้แนะนำ ในการจัดแต่ละครั้ง ต้องคำนึงถึงความพร้อมของนิสิต ระยะเวลา งบประมาณ และสถานที่ นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรวางแผนล่วงหน้า มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง รวมถึงการประสานงานที่ดีที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่นิสิตไม่เข้าใจรูปแบบการจัดและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการประชุมวางแผน ขาดงบประมาณดำเนินการ ในส่วนของห้องเรียนนั้นเวลาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนิสิตต้องจัดหางบประมาณเองและขาดประสบการณ์

2. ด้านกระบวนการ นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ การดำเนินการจัดโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมขาดผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาก ๆ มาบรรยายในโครงการ ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดให้มีสาระน่าสนใจ ผู้บริหารบางแห่งยังไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร รวมทั้งขาดความร่วมมือจากนิสิต ซึ่งยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม การติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ควรกระจายลงสู่สังคมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ การจัดกิจกรรมควรจัดต่อเนื่องทุกปี

3. ด้านผลผลิต นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละโครงการให้ชัดเจน บางโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน และสังคมนำไปใช้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมไม่ได้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเน้นด้านทักษะปฏิบัติ มากกว่าด้านวิชาการ บางรายวิชาคณาจารย์ไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการบรรยายในห้องเรียนที่มีสื่อเฉพาะแผ่นใสเท่านั้นทำให้นิสิตไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนเต็มตามศักยภาพ

4. ด้านผลกระทบ นิสิตมีข้อเสนอแนะ คือ อาจารย์และนิสิตต้องประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันก่อน นิสิตส่วนใหญ่ไม่เข้าใจรูปแบบการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร นโยบายในการจัดไม่ชัดเจน บางโครงการไม่มีประสิทธิภาพและควรมีการประเมินผลการจัดโครงการทุกครั้ง

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ตามความคิดเห็นของนิสิตวิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตเชียงใหม่ และวิทยาเขตพะเยา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย เรื่องการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ตามความคิดเห็นของนิสิต ในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในด้านการจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ปีงบประมาณ 2543 – 2549 ที่เป็นการพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ คือมีความรอบรู้วิชาการ มีความเข้าใจในพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ ได้ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีจิตสำนึกและมีโลกทัศน์กว้างไกล มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีบุคลิกภาพที่ดีรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ในนโยบายข้อที่ 5 ส่งเสริมส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีวินัย มีความรอบรู้มีจริยธรรม และมีความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับมาตรการ ข้อที่ 9 ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในพระพุทธศาสนา รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ และสื่อพระสัทธรรมจากข้อมูลตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ทำให้คณาจารย์มุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านทฤษฎี เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและสาระธรรมมากกว่าด้านปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติของนิสิต และนอกจากนั้นคณาจารย์มีภาระด้านงานสอน ด้านการวิจัย ในปริมาณที่มากจึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในหลายรูปแบบได้ครบทุกรายวิชา กอปรกับมีปัญหาในด้านงบประมาณมหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณให้น้อยมาก ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น

รูปแบบการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงเป็นการดำเนินการตามผลและนโยบายของมหาวิทยาลัยเท่านั้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้คณาจารย์จัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามรายวิชาแก่นิสิต และเป็นไปตามวัตถุประสงค์และ สอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคมตลอดจนสู่การปฏิบัติได้ นอกจากนี้ ด้านงบประมาณก็เป็นปัจจัยสำคัญของการจัดโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับ สมหวัง พิริยานูวัฒน์ กล่าวในรวมบทความทางารประเมินโครงการว่าการงบประมาณแบบแผน และโครงการจะเป็นวิธีการงบประมาณที่เริ่มตั้งแต่ การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายรวมระบบที่กำหนดไว้การพิจารณาและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับการดำเนินงานนั้น ๆ

1.2 ด้านกระบวนการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจนและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (อ้างในคำกล่าวของ ไวส์) ว่า การประเมินโครงการเป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างมีระบบที่ไม่เพียงแต่นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วนั้นไปใช้ตัดสินใจหลังจากโครงการนั้นได้สิ้นสุดลง แต่ยังสามารถนำไปใช้ตัดสินใจในส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการตลอดไปได้ด้วย และมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการพุทธบุตร โครงการธรรมสังฆจร โครงการสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นต้น

1.3 ด้านผลผลิต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นที่เกิดความรับผิดชอบเสียสละต่อตนเองและสังคม นิสิตสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นไปตามนโยบายด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ข้อที่ 5 คือ ส่งเสริมกิจกรรมที่ทำให้เกิดพัฒนาศักยภาพนิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีวินัยความรอบรู้จริยธรรม และความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกผูกพันกับสถาบัน รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง พระพุทธศาสนา และประเทศชาติ นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนการสอน ถึงได้รับประสบการณ์นอกเหนือจากภาคทฤษฎี

1.4 ด้านผลกระทบ ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 ข้อ (2) (3) ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคม สม่่าเสมอตรงตามนโยบายของมหาวิทยาลัยทุกประการ

2. ผลการเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน จำแนกตามระหว่างที่ตั้งของวิทยาเขต ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่าแต่ละวิทยาเขตก็มีความแตกต่างในด้านบริบทของพื้นที่อย่างชัดเจน จึงทำให้รูปแบบการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความหลากหลายไม่เหมือนกัน ซึ่งแต่ละวิทยาเขตจะองค์ประกอบของบริบทในพื้นที่เป็นหลักในการจัดกิจกรรม จึงเกิดความต่างในการจัดกิจกรรมขึ้น ถึงแม้ว่างบประมาณในการดำเนินการ จะได้รับการจัดสรรจากมหาวิทยาลัยเหมาะสมกับแต่ละส่วนงาน และการดำเนินกิจกรรมถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยก็ตาม สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างคณะวิชา ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่าการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของแต่ละคณะวิชามีความหลากหลายตามเนื้อหาของรายวิชาและตามแนวคิดของคณาจารย์ผู้บรรยาย

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- 1) มหาวิทยาลัย ควรที่จะจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เพียงพอสนองต่อความต้องการของนิสิตและคณาจารย์แต่ละวิทยาเขต
- 2) รูปแบบการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 3) การดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นิสิตทราบอย่างทั่วถึงและมีการประสานงานการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ
- 4) การดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรที่จะคำนึงถึงความพร้อมบุคลากร นิสิต และสถานที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) ควรประเมินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในแต่ละโครงการของมหาวิทยาลัยทั้งหมด
- 2) ควรมีการเปรียบเทียบการประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างที่ตั้ง และคณะวิชาให้ครบทุกภาคของวิทยาเขต
- 3) ควรเก็บข้อมูลจาก กลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหมด คือ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัยและกรอบแนวคิด	4
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ	9
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับกรอบประมาณแบบแผนงานและโครงการ	10
2.3 แนวคิด จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการประเมินโครงการ	12
2.4 ประเภทของการประเมินโครงการ	17
2.5 รูปแบบของการประเมินโครงการ	19
2.6 กระบวนการประเมินโครงการ	38
2.7 การวิเคราะห์โครงการ	39
2.8 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	44
2.9 แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)	46

2.10	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	50
2.11	นโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ปีงบประมาณ 2543 - 2549	57
2.12	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	70
3.1	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	70
3.2	เครื่องมือการวิจัย	71
3.3	การรวบรวมข้อมูลการวิจัย	73
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	75
3.5	สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
บทที่ 4	ผลการวิจัย	76
4.1	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
4.2	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรม เสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนิน ผลผลิต และด้านผลกระทบ	78
4.3	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนิน โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนิน ผลผลิต และด้านผลกระทบ ระหว่างที่ตั้งของวิทยาเขต และคณะวิชา	84
4.4	ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การดำเนินการโครงการกิจกรรม เสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ	103
บทที่ 5	สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	105
5.1	สรุปผลการวิจัย	107
5.2	อภิปรายผล	113
5.3	ข้อเสนอแนะ	116

บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	120
ผนวก ก แบบสอบถาม	121
ผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	127
ประวัติผู้วิจัย และคณะ	128

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากร	70
2	แสดงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	74
3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่ตั้งของ วิทยาเขต	77
4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะวิชา	77
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน	78
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านปัจจัยนำเข้า	79
7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านกระบวนการ	80
8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลผลิต	82
9	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ด้านผลกระทบ	83
10	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ระหว่างที่ตั้งของวิทยาเขต	84
11	แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือในภาพรวม	85

ตารางที่		หน้า
12	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านปัจจัยนำเข้า	86
13	แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า	87
14	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านกระบวนการ	88
15	แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านกระบวนการ	89
16	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านผลผลิต	90
17	แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือในด้านผลผลิต	91
18	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามที่ตั้งของวิทยาเขต ด้านผลกระทบ	92
19	แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลกระทบ	93
20	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ใน 4 ด้าน ระหว่างคณะวิชา	94

ตารางที่	หน้า
21	94
แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในภาพรวม	
22	95
แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านปัจจัยนำเข้า	
23	97
แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านปัจจัยนำเข้า	
24	97
แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านกระบวนการ	
25	99
แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านกระบวนการ	
26	99
แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านผลผลิต	
27	101
แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลผลิต	
28	101
แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมเสริม หลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำแนกตามคณะวิชา ด้านผลกระทบ	
29	103
แสดงผลการทดสอบรายคู่ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ในด้านผลผลิต	

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงรูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์	20
2	แสดงขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์	22
3	แสดงรูปแบบการประเมินของครอนบาค	23
4	แสดงรูปแบบการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเติก	25
5	แสดงรูปแบบการประเมินของโพรวัด	27
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน วัตถุประสงค์ และการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินชิปปี้	29
7	แสดงรูปแบบการประเมินชิปปี้	31
8	รูปแบบการประเมินโครงการของอัลคิน	33
9	แสดงรูปแบบบูรณาการการประเมินผลโครงการ	37
10	แสดงการวิเคราะห์โครงการโดยระบบ	43

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

- กองแผนงาน, สำนักงานอธิการบดี. **แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 พ.ศ. 2545-2549.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
- เกษม สหายทิพย์. รศ. **ระเบียบวิธีวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 2, พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตนสุพรรณ, 2542.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, ดร. **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2539.
- ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. รศ.. **การวางแผนและการบริการโครงการ.** เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. รศ. **ทฤษฎีและปฏิบัติเรื่องการพัฒนาโครงการและการประเมินโครงการ การศึกษานอกระบบ.** เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- บุญชม ศรีสะอาด, รศ.ดร. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- ประชุม รอดประเสริฐ. **การบริหารโครงการ.** กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด, 2542.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา ปีงบประมาณ 2543-2549.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **ปฏิทินประจำปีพุทธศักราช 2548** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.
- รัตนะ บัวสนธิ. **การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน.** กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540.
- วิสูตร จิระดำเกิง. **การบริหารโครงการ.** กรุงเทพมหานคร : วรณกวี, 2543.
- สมคิด พรหมจ้อย. **เทคนิคการประเมินโครงการ.** พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. **สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.

2. รายงานการวิจัย

ณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์และคณะ. **การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, 2544.

พวงเพชร สุทธิพงศ์. **การติดตามประเมินผลโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และขั้นสูงของบุคลากรทางการแพทย์กลุ่มงานการพยาบาล**. รายงานการวิจัย โรงพยาบาลน่าน, 2543.

แสงวาท วงศ์ใหญ่ และคณะ. **การศึกษาการจัดการและดำเนินงานพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, 2543.

3. วิทยานิพนธ์

เกษม วิศว์ไพศาล และคณะ. “**การประเมินผลโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่**”. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

จีราวัจน์ จันทสิทธิ์ และคณะ. “**การประเมินโครงการพัฒนาครูต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่**”. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

ชัยชนะ สมัครรบ และคณะ. “**การประเมินการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์**”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2540.

นิยม วิวรรณดิฐกุล และคณะ. “การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการพัฒนาการศึกษาบนพื้นที่สูงของวิทยาลัยเทคนิคแพร่ ปี 2541”. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2542.

ประดิษฐ์ โสภาคดิษฐ์ และคณะ. “ประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) จังหวัดอุตรดิตถ์”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541.

ประมวล ลอยฟ้า และคณะ. “การประเมินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน (สอว.) ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุโขทัย”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2540.

ลัดดา ถาวรวรรณ และคณะ. “การติดตามประเมินผลโครงการอบรมข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 7 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ (เพิ่มเติม) ตามนัยแห่งกฎ ก.ค. ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2535) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่”. การค้นคว้าแบบอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2539.

วิไลพร สุวัฒน์พันธุ์และคณะ. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พุทธศักราช 2530”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2537.

สุภาพร วิรัตน์ภรณ์, “การประเมินโครงการเสมาพัฒนาชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543.

4. เอกสารอัดสำเนา

เทียนฉาย กิระนันท์. การวางแผนและจัดทำโครงการของรัฐ. ราชบุรี : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง, 2526, (อัดสำเนา).

อมรา พงศาพิชญ์. การประยุกต์งานวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนาชนบท. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2549. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

ผนวก ก

.....
แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : วิทยาเขตภาคเหนือ

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มี 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ที่มีต่อโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. จงทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 20 – 25 ปี
☐ 26 – 30 ปี	☐ 31 – 35 ปี
☐ 36 – 40 ปี	☐ 41 ปี ขึ้นไป

2. สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ท่านศึกษาอยู่

☐ วิทยาเขตแพร่	☐ วิทยาเขตเชียงใหม่
☐ วิทยาเขตพะเยา	

3. คณะวิชาที่ท่านศึกษาอยู่

☐ คณะพุทธศาสตร์	☐ คณะครุศาสตร์
☐ คณะสังคมศาสตร์	☐ คณะมนุษยศาสตร์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตภาคเหนือ ที่มีต่อโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดพิจารณารายการต่อไปนี้ โดยให้ท่านพิจารณาถึงการดำเนินงาน
กิจกรรมเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ
ในด้านต่าง ๆ ว่าแต่ละข้ออยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้ำหนักระดับความ
คิดเห็น ซึ่งอันดับคะแนนให้ความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน.....
2	มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง.....
3	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม.....
4	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้.....
5	วัตถุประสงค์ของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตเพื่อนำไปบริการวิชาการแก่สังคม.....
6	หลักการและแนวคิดของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน.....

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
7	มีการวางแผนอย่างเหมาะสมในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....
8	ประเภทและลักษณะของโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของนิสิตได้.....
9	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท.....
10	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเพียงพอ.....

ด้านกระบวนการ

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	มหาวิทยาลัยมีแผนปฏิบัติงานโครงการอย่างชัดเจน.....
2	การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง.....
3	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง.....
4	มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างทั่วถึง.....
5	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการแบ่งกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่นิสิตเรียน.....
6	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างอิสระ.....
7	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม.....
9	มหาวิทยาลัยมีการประเมินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างชัดเจน
10	มหาวิทยาลัยมีการวัดผลและประเมินผลการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....

ด้านผลผลิต

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....
2	มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และคณะสงฆ์.....
3	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ด้านการเรียนได้.....
4	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากภาคทฤษฎี.....
5	นิสิตสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้.....
6	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้นิสิตเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานเป็นทีม เกิดความรับผิดชอบ เสียสละต่อตนเองและสังคม.....

ด้านผลกระทบ

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒
2	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....
3	โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนองต่อจุดมุ่งหมายของชุมชนและคณะสงฆ์.....
4	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้.....
5	นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้.....
6	มหาวิทยาลัยมีการติดตามผลการนำความรู้ไปบริการสังคมสม่ำเสมอ.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ด้านปัจจัยนำเข้า

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. ด้านกระบวนการ

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. ด้านผลผลิต

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

4. ด้านผลกระทบ

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

(ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

ผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัย

1. ดร.ประมุข สารพันธ์ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. อาจารย์รุ่งทิพย์ กล้าหาญ อาจารย์ประจำวิทยาเขตเชียงใหม่
3. นายสาทร แก่นมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนแพร่ปัญญาอนุกุล
4. นายเชิดพงศ์ ชัยวรรณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ยางยวง
5. นายณรงค์ โหวทสารภาคย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ประวัติผู้วิจัย และคณะ

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ ผศ.พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์

Assistant Professor Poontrap Ketverapong

2. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำ / หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

3. ประวัติการศึกษา

- ป.กศ.สูง(วิชาเอกสังคมศึกษา)
- คุรุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิต
- การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1. ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อเรื่องปีที่พิมพ์และสถานภาพในการทำวิจัย
ไม่มี
2. ผลงานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อเรื่องและสถานภาพในการทำวิจัย
เรื่อง “ศึกษาศักยภาพการบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ตามพรศนะของครูผู้สอนและนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดจองค์ำ
จังหวัดลำปาง” พ.ศ. 2547
สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย

ประวัติผู้ร่วมวิจัย 1

1. **ชื่อ** พระมหาสิมรัตน์ สิริธมโม (บุญเชื่อง)
Pramaha Simarat Siritammo (Boonkeing)
2. **ตำแหน่งปัจจุบัน**
 - ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์แพร่
3. **ประวัติการศึกษา**
 - ป.ธ. 4
 - พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
 - การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. **ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ**
 1. ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์และสถานภาพในการทำวิจัย
 2. ผลงานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อเรื่องและสถานภาพในการทำวิจัย

ประวัติผู้ร่วมวิจัย 2

1. ชื่อ นางชลธิชา จิรภักคพงศ์

Mrs. Chonticha Jirapukpong

2. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป วิทยาลัยสงฆ์แพร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร์

3. ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกการบริหารทั่วไป สถาบันราชภัฏอุดดิตถ์
- การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1. ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อเรื่องปีที่พิมพ์และสถานภาพในการทำวิจัย
 - ไม่มี

2. ผลงานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อเรื่องและสถานภาพในการทำวิจัย

เรื่อง “ศึกษาศักยภาพการบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามทรรศนะของครูผู้สอนและนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดจองค์ำจังหวัดลำปาง” พ.ศ. 2547

สถานภาพ : ผู้ร่วมวิจัย